

ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ ဒေသန္တရဆိုင်ရာ အခွန်များ : ရှေ့ဆက်လှမ်းမည့်ခရီးလမ်းများဆီသို့

Richard M.Bird

Professor Emeritus Economics

University of Toronto

Roy Bahl

Georgia State University

ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ ဒေသန္တရဆိုင်ရာ အခွန်များ : ရှေ့ဆက်လှမ်းမည့်ခရီးလမ်းများဆီသို့

Roy Bahl and Richard Bird

Georgia State University and University of Toronto

July 2008

ကောက်နုတ်ချက်

ဤစာတမ်းတွင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ ပြည်နယ်၊တိုင်းအဆင့်နှင့် ဒေသန္တရဆိုင်ရာအခွန်များအတွက် အသင့်တော်ဆုံးဖွဲ့စည်းမှုပုံစံအား ပညာရပ်ပိုင်းဆိုင်ရာသာမက အထောက်အထားများနှင့်တကွ လေ့လာသုံးသပ်ထားပါသည်။ ကောင်းမွန်သော ဒေသန္တရဆိုင်ရာအခွန်စနစ်တစ်ခုသည် ဒေသန္တရအစိုးရများအကြား ကောင်းမွန်ခိုင်မာသော ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာဆက်ဆံရေးဖြစ်စေရန် အရေးပါသည်သာမက ဒေသအတွင်းရှိ ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများအား ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ ဆောင်ရွက်စေနိုင်ရန်အတွက်လည်း အရေးကြီးပေသည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအများစုရှိ ဒေသန္တရအစိုးရများအတွက် သင့်လျော်ပြီး ကောက်ခံရရှိမှုအများဆုံးရနိုင်သည့် အခွန်များမှာ ပစ္စည်းခွန်၊ ဘီးခွန်၊ တစ်ဦးချင်းဝင်ငွေခွန်၊ လစာခွန်များ၊ ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန်များနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် ကောက်ခံသောအခွန်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

အဓိက စကားလုံးများ - ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းအဆင့်အခွန်များ၊ ဒေသန္တရဆိုင်ရာအခွန်များ၊ ဘဏ္ဍာရေးအရေဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်း။

ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ ဒေသန္တရဆိုင်ရာ အခွန်များ : ရှေ့ဆက်လှမ်းမည့်ခရီးလမ်းများဆီသို့

Roy Bahl and Richard Bird¹

Georgia State University and University of Toronto

Revised: July 2008

ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအများအပြားတွင် အင်အားတောင့်တင်းသော ပြည်နယ်နှင့်တိုင်း (ဒေသန္တရ) အစိုးရများသည် နိုင်ငံ၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးမူဝါဒအတွက် အရေးပါသည့်အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ်ရှိကြသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းမှ ရရှိသည့် အရေးကြီးဆုံးကောင်းကျိုးဖြစ်သည့် စွမ်းဆောင်ရည်ပြည့်ဝမှု တိုးတက်လာခြင်းမှာ ပြည်သူလူထုနှင့် ပိုမိုနီးကပ်မှုရှိသော အုပ်ချုပ်မှုစနစ် ကြောင့်ဖြစ်သည် (Oates 1972) ။ ယင်းအဆိုပြုချက်မှာ လွန်စွာရိုးရှင်းလှသည်။ ပြည်သူလူထု၏ ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများအပေါ် (ဥပမာ - ဘာသာရေး၊ ဘာသာစကား၊ လူမျိုးစုကွဲပြားမှု၊ ရာသီဥတု၊ စီးပွားရေးအခြေအနေ ကွဲပြားမှုနှင့် ဒေသန္တရအစိုးရ ခေါင်းဆောင်ပိုင်းများအား ကြိုက်နှစ်သက်မှု မတူညီမှုတို့ကြောင့်) နှစ်သက်သဘောကျမှု အမျိုးမျိုးရှိသည်ဟု ယူဆကြည့်ပါ။ နောက်ထပ်အနေဖြင့် ဒေသတစ်ခုတည်းမှာပင် နှစ်သက် သဘောကျမှုအားလုံး တူညီသော ပြည်သူလူထုရှိသည်ဟု ယူဆ ကြည့်ပါ။ ဒေသန္တရအစိုးရများအနေဖြင့် ထိုသို့အမျိုးမျိုးကွဲပြားနေသော နှစ်သက်သဘောကျမှုများ အပေါ်လိုက်ပြီး ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲပြင်ဆင်ပါက ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းကြောင့် ဒေသအမျိုးမျိုးတွင် ပေးသော ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများလည်း မတူညီနိုင်ပေ။ အထက်မှ အောက်ခြေသို့ အဆင့်ဆင့် တာဝန်ခံရသောစနစ်တစ်ခုအတွင်း မဲပေးသည့်ပြည်သူများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ဆန္ဒသဘောထားများ ရရှိလာကြောင့် လူနေမှုဘဝဖူလုံရေးလည်း ကောင်းမွန်လာသည်။ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော အောက်ခြေမှ အထက်သို့ တာဝန်ခံရသော ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုစနစ်တွင် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများသည် တစ်သမတ်တည်း တူညီသောကြောင့် ဒေသအမျိုးမျိုးရှိ ပြည်သူလူထုသည် ၎င်းတို့၏ဆန္ဒအလိုက် ဝန်ဆောင်မှုများ မရရှိကြပေ။ နိုင်ငံအတွင်း ကွဲပြားခြားနားမှုများလေလေ လူနေမှုဘဝဖူလုံရေးတွင် တစ်သမတ်တည်း တူညီမှုရှိအောင် လုပ်ဆောင်ရသည့်စရိတ် ပိုကြီးလေလေဖြစ်သည်။

¹ ဤစာတမ်းသည် မတ်လ၊ ၂၀၀၈ တွင် တောင်ဖရိကနိုင်ငံ Pretoria မြို့ တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော တောင်ဖရိကနိုင်ငံ၏ အခွန်စနစ်အကြောင်း စာတမ်းဖတ်ပွဲမှ မူရင်းစာတမ်းအား ပြန်လည် တည်းဖြတ်ထားသောစာတမ်းဖြစ်သည်။ စာရေးသူများသည် ဤခေါင်းစဉ်အား နိုင်ငံပေါင်းများစွာအတွက် နှစ်ပေါင်းများစွာ ရေးသားခဲ့သောကြောင့် ယခင်ရေးသားချက်များမှ အများအပြားပြန်လည်ပါဝင်နေသည့်အတွက် ကိုယ်တိုင်ရေးသားမှုများကို အလွန်အကျွံမီငြိမ်းခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်ရန်အတွက် အချို့သောမှီငြမ်းချက်များကို မဖော်ပြထားပါ။ ယခုစာတမ်းတွင် Bahl နှင့် Bird (၂၀၀၆)တို့ရေးသားချက်များမှ အများဆုံး ဖော်ပြထားပါသည်။

ဘဏ္ဍာရေးအရဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းကို အခိုင်အမာ ယုံကြည်သူများမှ အဆိုပြုသည်မှာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းအား အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ပါက လူနေမှုဘဝဖူလုံရေး တိုက်ရိုက် တိုးတက်မှုရှိစေနိုင်သည့်အပြင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအများစုတွင် အဓိကရင်ဆိုင်နေရသော စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှု၊ ရငွေများအားခွဲဝေချထားမှု၊ ဆန်းသစ်သော ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများပေးနိုင်မှု၊ ရွေးကောက်ခံအရာရှိများ၏ တာဝန်ခံမှု၊ ဒေသန္တရအစိုးရအဆင့် စွမ်းရည်မြှင့်တင်မှုနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးတွင် အောက်ခြေအဆင့်အထိ ပါဝင်နိုင်မှုစသည့် ပြဿနာများအား ဖြေရှင်းရာတွင် ပံ့ပိုးပေးနိုင်သည်ဟု ဆိုထားသည်။² ယင်းစနစ်မှ ကောင်းကျိုးတစ်ခုခု ရရှိအောင်မြင်ရန်မှာ ဒေသန္တရအစိုးရများအနေဖြင့် ယင်းတို့လက်အောက်ရှိ ဝန်ထမ်းများအား စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်ရှိရပြီး ဒေသနေပြည်သူများအနေဖြင့်လည်း ယင်းတို့ဒေသရှိ အစိုးရများအား (ရွေးကောက်ပွဲများမှတစ်ဆင့်) ထိန်းကွပ်နိုင်သောလုပ်ပိုင်ခွင့် ရှိရမည်မှာ မေးခွန်းထုတ်ဖွယ်ရှိသည်။ ထို့အပြင် မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများအနေဖြင့် ယင်းတို့ဒေသရှိ အစိုးရများ၏ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာဆုံးဖြတ်ချက်များအား အကဲဖြတ်နိုင်ရန်အတွက်လည်း ပြည့်စုံတိကျသော အချက်အလက်များလည်း လုံလောက်စွာ ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအများ အပြားတွင် ယင်းအခြေအနေများထဲမှ တစ်ခုတောင် ပြည့်မီမှုမရှိပေ။

ဘဏ္ဍာရေးအရဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းမှ ရငွေခွဲဝေချထားမှု တိုးတက်လာခြင်း အကြောင်း အရင်းတစ်ခုမှာ ဒေသန္တရအစိုးရများသည် အခွန်စည်းကြပ်ခြင်းတွင် တိုက်ရိုက် ပိုမိုပါဝင်လာခြင်းဖြင့် ဂျီဒီပီပါဝင်မှုမှာလည်း အခွန်စနစ်ကြောင့် ပိုမိုတိုးတက်လာသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ဗဟိုအစိုးရအနေဖြင့် ကုမ္ပဏီဝင်ငွေခွန်၊ ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးအခွန်၊ ယစ်မျိုးခွန်နှင့် အကောက်ခွန်များ အပေါ်တွင် မှီခိုနေသည်။ သို့သော် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအများစုတွင် ယင်းအခွန်များသည် အမြင့်ဆုံး သတ်မှတ်ထားသောပမာဏရှိသည်။³ ယင်းသတ်မှတ်ပမာဏနှင့် အခွန်ရှောင်ခြင်းတို့ပေါင်းစပ်လိုက် သောအခါ လုပ်ငန်းငယ်များ၊ ပြည်သူတစ်ဦးချင်းနှင့် မရွေ့ပြောင်းနိုင်သော အိမ်ခြံမြေပိုင်ဆိုင်သူများ သည် အခွန်အခြေတွင် ပါဝင်ခြင်းမရှိတော့ပေ။ အစိုးရအချင်းချင်းကြား လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုစနစ်အား ကောင်းမွန်စွာ ချမှတ်ထားပါက (အောက်တွင်ဆွေးနွေးထားသည်) ဗဟိုအစိုးရမှ မလုပ်ဆောင်နိုင် သော အခွန်အခြေအတွက် ဒေသန္တရအစိုးရများသည် အလားအလာကောင်းများရှိပြီ မက်လုံးများရှိ လာနိုင်သည်ဟူသော ရငွေခွဲဝေချထားခြင်းဆိုင်ရာ အဆိုပြုချက်မှာ လွန်စွာအရေးကြီးပေသည်။

² အချို့နေရာများတွင် လွယ်ကူစေရန် ဒေသန္တရ (ပြည်နယ်နှင့်တိုင်း ဟုဆိုရမည့်အစား) ဟုသုံးထားခြင်းမှာ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းအဆင့်သာမက ဒေသန္တရ အဆင့်ဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ကာလဒေသအခြေအနေပေါ်မူတည်ပြီး အဓိပ္ပာယ်ကွဲလွဲနိုင်ပါသည်။
³ ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးအခွန်များနှင့် ပတ်သက်ပြီး သင့်လျော်သည့် သတ်မှတ်ပမာဏအကြောင်း ဆွေးနွေးချက်ကို Keen and Mintz (2004) တွင်တွေ့နိုင်ပြီး ယင်းစာရေးသူများသည် ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးအခွန်သတ်မှတ်ပမာဏသည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် အမြင့်ဆုံးဖြစ်သည်ဟု သုံးသပ်ထားသည်။ ၂၀၀၈ခုနှစ်တောင်ဖရိတ်နိုင်ငံ၏ ဘတ်ဂျက်တွင် ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးအခွန်သတ်မှတ်ပမာဏ တဖြည်းဖြည်းတိုးမြှင့်လာသည်ကို လတ်တလော တွေ့နိုင်သည်။

ဤအဆိုပြုချက်မှာ မှန်ကန်ခဲ့သော် ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ အခွန်ရငွေတိုးလာခြင်းသည် ဗဟိုအစိုးရ၏ အခွန်ရငွေလျော့နည်းသွားခြင်းကို မချေဖျက်သွားပေ။ စင်စစ်တွင်မူ ဒေသန္တရဆိုင်ရာ ရငွေခွဲဝေချထားမှုတိုးတက်လာသောကြောင့် ဗဟိုအစိုးရမှ ဒေသန္တရအစိုးရများသို့ လွှဲပြောင်းခွဲဝေပေး သောပမာဏမှာ လျော့နည်းသွားသည်။ နိုင်ငံအများအပြားတွင် ဒေသန္တရအစိုးရများသည် အတိုင်းအတာတစ်ခုအလျောက် အမျိုးမျိုးသော အခွန်အမျိုးအစားများနှင့် လုပ်ငန်းပိုင် ပစ္စည်းများ ရောင်းချခြင်း၊ လုပ်ငန်းလုပ်ပိုင်ခွင့် နှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုအမျိုးမျိုးအပေါ်တွင် စည်းကြပ်ခြင်းကဲ့သို့သော စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ အတိုင်းအတာများနှင့်အတူ အခွန်အခြေအား တိုးချဲ့နိုင်သည်။ ဒေသန္တရအစိုးရများ သည် အခွန်အနည်းစုကိုပင် ကိုယ်တိုင်ကောက်ခံခွင့်ရပါက သိသိသာသာ အားကောင်းလာနိုင်ပေ သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ရံဖန်ရံခါ ဒေသန္တရအစိုးရများသည် လိုင်စင်အမျိုးမျိုးထုတ်ပေးခြင်းနှင့် ဥပဒေ ဆိုင်ရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအား ကြီးကြပ်ရသည့်အပြင် အကြောင်းအမျိုးမျိုးအရ မြေယာအရောင်း အဝယ်များနှင့် အိမ်ခြံမြေပိုင်ဆိုင်မှုတို့အား လိုက်လံစောင့်ကြည့်ရသည်။ ထို့အတွက်ကြောင့် ယင်းတို့တွင် ဒေသတွင်းရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား ဖော်ထုတ်ရန်နှင့် ယင်းလုပ်ငန်းများ၏ ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေမှု အတိုင်းအတာနှင့် ပတ်သက်သော အချက်အလက်များရရှိရန် ပြည့်စုံလုံလောက်သော အခွင့်အလမ်းများရှိပေသည်။ လက်ရှိအာဏာရသက်တမ်းတွင် ရငွေပိုမိုရရှိနိုင် သော အလားအလာများသည် ဒေသန္တရအစိုးရများအတွက် အရေးကြီးသောကြောင့် ဒေသန္တရအစိုးရ များအနေဖြင့် ဗဟိုအစိုးရများထက် ယင်းလုပ်ငန်းဆောင်တာများအား လုပ်ဆောင်ရန် ပိုမို စိတ်အား ထက်သန်ပေသည်။

ဖက်ဒရယ် ဘဏ္ဍာရေး၏ သာမရိုးကျ သီအိုရီသဘောတွင် ဒေသန္တရအစိုးရများအတွက် အခွန်အခြေမှာ အကန့်အသတ်ရှိသည်ဟု ဖော်ပြသည်။ ကောင်းမွန်သော ဒေသန္တရဆိုင်ရာအခွန်များ သည်သာလျှင် ဒေသအတွင်း ကောက်ခံရလွယ်ကူပြီး ဒေသတွင်းနေပြည်သူများကိုသာ အဓိကကောက်ခံနိုင်ယုံသာမက ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းအချင်းချင်းကြား (ဗဟိုအစိုးရနှင့်ဒေသန္တရအစိုးရများ အချင်းချင်းကြား) ယှဉ်ပြိုင်ခြင်း သို့ တစ်ပြေးညီဖြစ်ခြင်းစသော ပြဿနာများကိုလည်း မဖြစ်စေသော အခွန်များကို ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။⁴ ယင်းအကျပ်အတည်းများကြားထဲမှ အဓိကရငွေရင်းမြစ်မှာ ပစ္စည်းခွန်ဖြစ်ပြီး ဒုတိယအဓိကရင်းမြစ်မှာ မော်တော်ယာဉ်များအပေါ် ကောက်ခံသောအခွန်နှင့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုအား အသုံးပြုခကြေးငွေတို့ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ ဗဟိုအစိုးရမှ ဒေသန္တရအစိုးရ များသို့ အကြောင်းတစ်ခုခုကြောင့် အရောင်းခွန်နှင့် ဝင်ငွေခွန်များနှင့်ဆိုင်သော လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့

⁴ ရှေးကျသော အခွန်ခွဲဝေမှုဆိုင်ရာ အဆိုပြုချက်များကို Musgrave (1983) ကအဆိုပြုခဲ့ပြီး Oates (1998) က ပြန်လည်ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။ Martinez-Vazquez ၊ McLure နှင့် Vaillancourt (2006) မှာ တက်သစ်စီးပွားရေးနယ်ပယ်များနှင့် ဆိုင်သော လတ်တလော အသုံးဝင်သော ရှုထောင့်ဖြစ်သည်။

ငွေပေးရန် ငြင်းပယ်သည့်အချိန်မျိုးတွင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအတွက် ပစ္စည်းခွန်မူဝါဒတစ်ခုတည်းသာလျှင် အသုံးပြု ဖြေရှင်းနိုင်ပေသည်။

ဗဟိုအစိုးရအနေဖြင့် ဒေသန္တရအစိုးရများသို့ အခွင့်အာဏာပိုပေးရန် ငြင်းပယ်ရသည့် အကြောင်းရင်းကောင်းများရှိနိုင်ပေသည်။ ဥပမာ - မေခရိုစီးပွားရေးဆိုင်ရာအခွင့်အာဏာ ပျောက်ဆုံးမည်ကို စိုးရိမ်မှု။⁵ အဓိကအခြေခံအဆောက်အအုံများ တိုးတက်မှုအပိုင်းကို ထိန်းချုပ်ချင်လိုမှု သည်လည်း အကြောင်းရင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဘဏ္ဍာရေးအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းသည် ငွေလုံးငွေရင်းအသုံးစရိတ်ကို အများဆုံးသုံးစွဲသော ဗဟိုအစိုးရဆီမှ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများပေးနိုင်ရန် အများဆုံးသုံးစွဲရသော ဒေသန္တရအစိုးရများထံသို့ ဘဏ္ဍာအရင်းအမြစ်များ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းဖြစ်သည်။ အကယ်၍ အခြေခံအဆောက်အအုံအတွက် သုံးစရိတ်လျော့နည်းသွားပါက နိုင်ငံတိုးတက်မှုနှုန်းကို ထိခိုက်နိုင်သည်။ ဗဟိုအစိုးရ၏ငွေလုံးငွေရင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဦးစားပေးကဏ္ဍများသည် ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ ဦးစားပေးကဏ္ဍများနှင့် မတူညီသောကြောင့် ဘဏ္ဍာရေးအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းသည် အစိုးရ၏ ငွေလုံးငွေရင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အချိုးအစားကို ပြောင်းလဲစေနိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဒေသန္တရအစိုးရများသည် သုံးစွဲသူများလာသည်နှင့်အမျှ ကုန်စည်တန်ဖိုးတိုးမြှင့်လာခြင်းဖြစ်သော Network Effect ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှုမရှိနိုင်ပေ။

ထို့အပြင် ဘဏ္ဍာရေးအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းသည် ကိုယ်ပိုင်ငွေများအပေါ်တွင် ကြီးမားစွာ မှီခိုစေသော နည်းလမ်းဖြစ်ပါက ဒေသန္တရအစိုးရများအား ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ လုပ်ကိုင်ပိုင်ခွင့်ကို ပိုမိုပေးအပ်ရမည်။ ရငွေများကို ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချလိုက်ခြင်းသည် ဒေသများတွင် မညီမျှမှုများကို ပိုဖြစ်စေနိုင်သည်။ နောက်ဆုံးတစ်ချက်မှာ ရငွေများကို ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချလိုက်ခြင်းမှ ရရှိသော ကောင်းကျိုးထက် စရိတ်က ပိုကြီးသည်။ ဒေသန္တရအစိုးရများတွင် ကိုယ်တိုင် ပြည့်ပြည့်ဝဝ အခွန်ကောက်ခံနိုင်သည့် အုပ်ချုပ်မှုစွမ်းရည်မရှိကြပါ။ ဝန်ဆောင်မှုများသည်လည်း ဗဟိုအစိုးရနှင့် ထပ်နေနိုင်သောကြောင့် ပညာရှင်တစ်ချို့က အဂတိလိုက်စားမှုများ ပိုများလာနိုင်သည်ဟု ဆိုကြသည်။⁶

ကိုယ်ပိုင်အခွန်ရင်းမြစ်အပေါ် မှီခိုရပ်တည်မှုသည် ဒေသန္တရအစိုးရများအတွက် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းများ ချမှတ်ရာတွင် အရေးကြီးသော အားသာချက်တစ်ခုဖြစ်ပေသည်။

⁵ Tanzi (1996) တွင်ကြည့်ပါ။ Boadway နှင့် Shah တွင်လည်း ပိုမို ဘက်ညီသော အကဲဖြတ်သုံးသပ်ချက်ကို ကြည့်နိုင်ပါသည်။
⁶ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုအကြား ဆက်စပ်မှုအား အထောက်အထားအခိုင်အမာ မပြနိုင်ပါ။ ဥပမာ - ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုနည်းသောနိုင်ငံများတွင် အဂတိလိုက်စားမှုပိုနည်းကြောင်းကို Fisman နှင့် Gatti (2002) မှ တွေ့ရှိထားသည်။ Treisman (2000) ကမူ ဗဟိုချုပ်ကိုင်သောနိုင်ငံများထက် ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံများတွင် အဂတိလိုက်စားမှုပိုများသည်ကို တွေ့ရှိထားသည်။ အဆိုပါအချက်အပေါ် စာတွေ့သဘောတရားအရ သုံးသပ်ချက်ကောင်းတစ်ခုကို Martinez-Vazquez ၊ Arze နှင့် Boex (2007) တွင် လေ့လာနိုင်သည်။

ကိုယ်ပိုင်ရင်းမြစ်များမှ ဘဏ္ဍာငွေရှာဖွေခြင်းသည် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများ၏ အခွန်နှုန်းကို တိုးမြှင့် လာပြီး ဒေသန္တရအစိုးရ၏ အသုံးစရိတ်အပေါ် ဗဟိုမှ ဖိအားပေးမှုလည်း လျော့နည်းလာသည်။ ဗဟိုမှ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများသည် အသုံးစရိတ်မာဂျင်ကိုတောင် မကာမိသည့်အခါမျိုးတွင် သေချာ မစီမံနိုင်ပါက ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် အများဆုံးဖြစ်လေ့ရှိသော ဗဟိုမှ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေအပေါ် ကြီးစွာမှီခိုမှုသည် ဆိုးကျိုးများရှိနိုင်ပေသည်။

ဒေသန္တရအစိုးရများအား ကိုယ်ပိုင်အခွန်ကောက်ခံပိုင်ခွင့်ပေးမှုကို ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများတွင် အများဆုံးတွေ့ရသည် (OECD 1999, 2006) ။ အစွန်းတစ်ဖက်တွင်လည်း အမေရိကန်နိုင်ငံရှိ ပြည်နယ်အစိုးရများနှင့် ကနေဒါရှိ ပြည်နယ်များသည် နှစ်ပြည်နယ်ကုန်သွယ်ရေးအပေါ်တွင် အနှောင့်အယှက် တစ်စုံတစ်ရာမရှိပါက မည်သည့်အခွန်အခြေမဆို ရွေးချယ်ပြီး အလုံးစုံ ကောက်ခံပိုင်ခွင့်အာဏာ ရှိသည်။ ဒိန်းမတ်နှင့် ဆွီဒင်တွင် ဒေသန္တရဆိုင်ရာ အခွန်များသည် ဒေသန္တရအစိုးရများ၏အသုံးစရိတ်၏ တစ်ဝက်နီးပါး ကာမိသည်။ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံတွင် ဒေသန္တရ အစိုးရများမှ ရရှိသော အခွန်ရငွေသည် ဗဟိုမှ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများထက် ပမာဏများသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံသည် ဒေသန္တရအစိုးရများအား ကိုယ်ပိုင်အခွန်ကောက်ခံပိုင်ခွင့်ပေးမှုတွင် အခြားသော ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများအောက် နောက်ကျကျန်ရစ်ခဲ့သော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် ဗဟိုနှင့် ဒေသန္တရအစိုးရ များအကြား ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအသစ်တစ်ခု ပြုလုပ်သည့်အနေဖြင့် ဒေသန္တရအစိုးရများအား ကိုယ်ပိုင်အခွန်ကောက်ခံပိုင်ခွင့်ကို အတော်တန် လွှဲပြောင်းပေးနေပြီဖြစ်သည် (Ikawa)။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအများစုတွင် ဗဟိုအစိုးရသည် ဒေသန္တရအစိုးရများထံ ကိုယ်ပိုင်အခွန်ကောက်ခံပိုင်ခွင့်ကို ပေးအပ်ရန် ငြင်းပယ်ကြသည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် စုစုပေါင်း အခွန်ရငွေများတွင် ဒေသန္တရဆိုင်ရာအခွန်များပါဝင်မှုမှာ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သာရှိပြီး ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများ တွင် ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်။ ယင်းကိန်းဂဏန်းများသည် လွန်ခဲ့သောနှစ်၇၀အတွင်း အနည်းငယ် ပြောင်းလဲမှုရှိသည်။⁷ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ အသုံးစရိတ်အများစုသည် လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများမှ အဓိကသုံးစွဲသည်။ ဒေသန္တရအစိုးရများသို့ ကောက်ခံပိုင်ခွင့်ပေးလိုက် သော ယင်းအခွန်များသည် ရံဖန်ရံခါ စရိတ်ပိုမိုကုန်ကျစေပြီး စီမံခန့်ခွဲရသည်မှာလည်း ခက်ခဲသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ပါကစ္စတန်နိုင်ငံတွင် ဒေသန္တရအစိုးရများအား စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာဝင်ငွေခွန်၊ ဝန်ဆောင်မှုသုံးစွဲခွန်နှင့် အိမ်ခြံမြေများလွှဲပြောင်းမှုများအပေါ် ကောက်ခံသောအခွန်များအား ကောက်ခံခွင့်ပေးလိုက်သည်။ ယင်းရလဒ်မှာ ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ အခွန်ရငွေသည် ဂျီဒီပီ၏ ၁

⁷ IMF၏ နှစ်အလိုက် အစိုးရ၏ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာစာရင်းများစာအုပ်နှင့် နိုင်ငံအလိုက်လေ့လာမှု (Bahl နှင့် Wallace 2005) တို့မှ ကောက်ယူတွက်ချက်ထားသည်။

ရာခိုင်နှုန်းအောက် လျော့နည်းသွားသည် (Bahl ၊ Wallace နှင့် Cyan 2008)။ ကမ္ဘောဒီးယား၊ တရုတ်နှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံများတွင် ဒေသန္တရအစိုးရများသည် ကိုယ်ပိုင်အခွန်ရငွေများ အားလုံးတန်းတူ နည်းပါးပြီး ကိုယ်ပိုင်ရငွေစုစုပေါင်း၏ ၅ ရာခိုင်နှုန်းအောက်သာ ကောက်ခံရရှိသည် (Taliervo 2005)။⁸ သို့သော် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအချို့ဖြစ်သော ဖိလစ်ပိုင်၊ ဘရာဇီးနှင့် ကိုလမ်ဘီယာတို့တွင် ဒေသန္တရအစိုးရများသည် သုံးပုံတစ်ပုံ သို့ သုံးပုံတစ်ပုံထက်များသော အသုံးစရိတ်ကို ကိုယ်ပိုင်ရငွေများမှ သုံးစွဲသည်။ ယင်းဖြစ်စဉ်တွင် ဒေသန္တရအစိုးရများသည် များသောအားဖြင့် ပစ္စည်းခွန်အပြင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် စည်းကြပ်သည့်အခွန်အချို့မှ ရငွေရရှိသည်။ ယင်းအချက်အား နောက်ပိုင်းတွင် ဆက်လက်ဆွေးနွေးပါမည်။

ဤစာတမ်းတွင် မျှတမှုရှိစေရန် မည်သို့သောအခွန်များအား ဒေသန္တရအစိုးရများမှ ကောက်ခံသင့်သည်ဟူသောအချက်ကို ပထမဆုံးဆွေးနွေးထားပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ ဒေသန္တရအစိုးရများအနေဖြင့် ကောက်ခံရန်သင့်လျော်သော အဓိကအခွန်များ၏ အရေးကြီးသောကဏ္ဍများအကြောင်းကို ဆွေးနွေးထားပါသည်။⁹

ဒေသန္တရအစိုးရများမှ မည်သို့သောအခွန်များ ကောက်ခံသင့်သနည်း?

အချို့သောနိုင်ငံများတွင် မည်သူမှ မည်သည့်အခွန်များ ကောက်ခံသင့်ပြီး မည်သို့ကောင်းမွန်အောင် ကောက်ခံရမည်မှာ အဓိကရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရသော ပြဿနာတစ်ခုဖြစ်သည်။ အစိုးရအလွှာအဆင့်ဆင့်တွင် မှန်ကန်သော ရငွေကောက်ခံခွဲဝေမှုမှာ မူအရအားဖြင့် ရှင်းလင်းမှုမရှိသည့်အပြင် လက်တွေ့တွင် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်နေတတ်သည်။ အဓိကကျသော ပြဿနာနှစ်ရပ်ရှိသည်။ ပထမအချက်မှာ ဗဟိုအစိုးရအနေဖြင့် ဒေသန္တရအစိုးရများထက် အခွန်အများစုကို အစဉ်အဆက် ပြည့်ပြည့်ဝဝကောက်ခံနိုင်သည်။ ဒုတိယအချက်မှာ ဒေသန္တရအစိုးရများကောက်ခံနိုင်သော အလားအလာရှိသည့် အခွန်အခြေများမှာ အခွင့်အာဏာပေါ်မူတည်ပြီး အမျိုးမျိုးပြောင်းလဲနိုင်သည်။

ရှေ့ပိုင်းတွင် ဆွေးနွေးခဲ့သည့်အတိုင်း ဗဟိုမှ ကောက်ခံသောအခွန်များအပေါ် အပိုကြေးအမျိုးမျိုး ကောက်ခံနိုင်ရုံပါက ယင်းပြဿနာများထဲမှ ပထမဆုံးတစ်ခုကို အတိုင်းအတာတစ်ခုအရ ဖြေရှင်းနိုင်ပေသည်။ သို့သော် အထက်အောက်မညီမျှမှုကို ရငွေကောက်ခံခွဲဝေမှုများအား အတိုး

⁸ နောက်ပိုင်းမှ သိရှိရသည်မှာ ယင်းကိန်းဂဏန်းများတွင် ဒေသန္တရအစိုးရများသို့ ခွဲဝေပေးသော ဗဟိုမှ အခွန်ဝေစုမပါဝင်ပါ။
⁹ ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများအား အသုံးပြုကြေးငွေသည်လည်း အလားအလာရှိသော ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ အဓိကရငွေရင်းမြစ်တစ်ခုဖြစ်သော်လည်း ဤစာတမ်းတွင် ထည့်သွင်းမဆွေးနွေးထားပါ။

အလျော့ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ဖြေရှင်းနိုင်ပါသော်လည်း အခွန်ကောက်ခံပိုင်ခွင့်ကို ဖြေလျော့ပေးလိုက်ခြင်း ဖြင့် အခွန်ကောက်ခံရန် ပိုများသော ဒေသန္တရအစိုးရများသည် အခွန်ကောက်ခံရန် နည်းသောသူထက် ရငွေပိုရလာသောကြောင့် ဒေသန္တရအစိုးရများအချင်းချင်း မညီမျှမှုသည် ပိုမိုဆိုးရွာလာစေသည်။ မည်သည့်အကြောင်းရင်းကြောင့်ဖြစ်စေ မူဝါသဘောအရ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ ကွာဟချက်တစ်ခု မကရှိသော နိုင်ငံအချို့တွင် ကောက်ခံပိုင်ခွင့်ပေးလိုက်သောအခွန်များသည် ဆင်းရဲသောဒေသ များအတွက် မျှတမှုဖြစ်စေသော လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများအတွက် ဖြစ်သည်။¹⁰

ဒေသန္တရဆိုင်ရာအခွန်တစ်ခုဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း?

ဆွေးနွေးချက်ကို ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြရမည်ဆိုပါက ဒေသန္တရဆိုင်ရာအခွန်ကို မည်သို့အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းဖော်ပြလျှင် အသုံးဝင်နိုင်ပေသည်။ ဒေသန္တရဆိုင်ရာအခွန်စစ်စစ်ဆိုသည်မှာ အောက်ဖော်ပြပါ ထင်ရှားသော အခြေအနေ ၆ ခုအား ပြေလည်စေသောအရာဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုနိုင်သည်။

- (၁) ဒေသန္တရအစိုးရများသည် အခွန်ကောက် မကောက်ကို ဆုံးဖြတ်နိုင်သည်။
- (၂) ဒေသန္တရအစိုးရများသည် တိကျသော အခွန်အခြေကို ဆုံးဖြတ်နိုင်သည်။
- (၃) အခွန်နှုန်းကိုလည်း သတ်မှတ်နိုင်သည်။
- (၄) တိုက်ရိုက်ကောက်ခံနိုင်သော အခွန်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး မည်သည့်အခွန်ထမ်းကိုမဆို အခွန်ပေးဆောင်မှုနှင့် ပတ်သက်ပြီး စစ်ဆေးအကဲဖြတ်နိုင်သည်။
- (၅) အခွန်စည်းကြပ်ခြင်းကို စီမံခန့်ခွဲနိုင်သည်။
- (၆) ကောက်ခံရရှိသောအခွန်ဟူသမျှကို ထိန်းသိမ်းထားနိုင်သည်။

သို့သော် လက်တွေ့တွင် အခွန်အများစုတွင် အထက်ပါအချက်များမှ တစ်ချက် သို့ နှစ်ချက်နှင့်သာ ကိုက်ညီပြီး မည်သူမှာ အခွန်ကောက်ခံခွင့်ရှိသည်မှာလည်း မရှင်းလင်းပေ။

ဥပမာအားဖြင့် အာဂျင်တီးနားတွင် အခွန်အများစုမှ ကောက်ခံရငွေတစ်စိတ်တစ်ဒေသကို ဒေသသို့ခွဲဝေပေးရန်ရှိသော်လည်း အခွန်နှုန်း (နှင့် အခွန်အခြေ)ကို ဗဟိုအစိုးရမှ ဆုံးဖြတ်ချက်ချ

¹⁰ May (1969)မှ အဆိုပြုသည်မှာ ဒေသဆိုင်ရာ ညီမျှမှုသဘောထားသည် တစ်နိုင်နှင့် တစ်နိုင် များစွာ ကွဲပြားနိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကနေဒါရှိ အလုပ်အကိုင်မဲ့အာမခံစနစ်တွင် ဒေသအချင်းချင်းကြား ပြန်လည်ခွဲဝေမှုနှင့် အမေရိကန်နိုင်ငံရှိ ပြည်နယ်အလိုက် ခွဲဝေမှု (ညီမျှမှုမရှိ)တို့အား နှိုင်းယှဉ်ကြည့်နိုင်သည်။

သည့်အပြင် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် စည်းကြပ်ခြင်းကိုလည်းလုပ်ဆောင်သည်။ ယင်းကဲ့သို့ဒေသန္တရ အခွန်များသည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် အများဆုံးတွေ့ရသည်။ သို့သော်လည်း ရည်ရွယ်ချက်အများစု တွင် ယင်အခွန်များအား ဗဟိုအစိုးရ၏အခွန်များဟု သတ်မှတ်နိုင်ပြီး ဒေသန္တရအစိုးရများသို့ (အားလုံး သို့ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း) ပြန်လည်ခွဲဝေပေးသည်။ အထက်ပါဖော်ပြချက်သည် လွှဲပြောင်း ထောက်ပံ့ငွေပမာဏနှင့် ဒေသန္တရအစိုးရများမှ ကောက်ခံရရှိသောအခွန်ပမာဏတို့၏ ဆက်စပ်မှု အနည်းငယ်သာ ရှိသောအခြေအနေ (ဂျာမနီကဲ့သို့နိုင်ငံ)တွင် ဖြစ်နိုင်ချေအများဆုံးဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ကောက်ခံရရှိမှုပမာဏအပေါ်မူတည်၍ ရငွေများအား ပြန်လည်ခွဲဝေပေးသည် အခြေအနေတွင် ယင်းအခြေအနေသည် အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ သိသိသာသာ ဖြစ်နိုင်သည် (တရုတ်ကဲ့သို့သောနိုင်ငံ)။

အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း သက်ဆိုင်ရာလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေအစီအစဉ်နှင့်အတူ ဗဟိုမှ ကောက်ခံသောအခွန်သည် အချို့သောယူဆချက်များတွင် ဒေသန္တရအခွန်နှင့် ပုံစံတူသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဒေသန္တရအစိုးရသည် (က) အခွန်တစ်ခုကောက်ခံသင့် မသင့် ဆုံးဖြတ်သည်။ (ခ) အခွန်အခြေအား သတ်မှတ်သည်။ (ဂ) အခွန်နှုန်းအား သတ်မှတ်သည်။ (ဃ) ဗဟိုအစိုးရမှ အခွန်ကောက်ခံသော်လည်း အခွန်ရငွေအားလုံးကို ဒေသန္တရအစိုးရမှရရှိသောအခြေအနေတွင် ဗဟိုအစိုးရအနေဖြင့် ကိုယ်စားကောက်ခံသူအနေဖြင့်သာ ဆောင်ရွက်သည်။ ခြွင်းချက်တစ်ခုမှာ အခွန်အခြေကို လျော့ပေါ့ပေးခြင်း သို့ ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးခြင်းဖြင့် မပြောင်းလဲနိုင်သော်လည်း ဘဏ်စာရင်းရှိငွေပမာဏပေါ်မူတည်၍ ပြောင်းလဲနိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ယင်းအခြေအနေကို ကနေဒါနိုင်ငံရှိပြည်နယ်အများစုတွင် ပြည်နယ်၏တစ်ဦးကျဝင်ငွေခွန် ကောက်ခံပုံကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် သိနိုင်သည်။ အဓိကအားဖြင့် ပြည်နယ်များသည် ဗဟိုအစိုးရကို ကိုယ်စားအခွန်ကောက်ခံသူအနေဖြင့် စာချုပ်ချုပ်ဆိုထားသည်။ စာရင်းအင်းနည်းသော သဘောထားအခြေအနေမှလွှဲပြီး ယင်းအခြေအနေမျိုးတွင် ဗဟိုမှ ဒေသန္တရအစိုးရများသို့ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေ လုံးဝမရှိပေ။

အစွန်းရောက် အခြေအနေနှစ်ခုမဟုတ်ဘဲ ကြားအခြေအနေများလည်းရှိနိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဘရာဇီးနိုင်ငံတွင် ဒေသန္တရအစိုးရများသည် ကိုယ်ပိုင်ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးအခွန် (VAT - ICMS)အား သတ်မှတ်ပြီး ကောက်ခံခွင့်ရှိသော်လည်း အခွန်နှုန်းကိုမူ ဗဟိုမှ သတ်မှတ်ပေးသည်။ အထက်တွင် ဆွေးနွေးခဲ့သည့်အတိုင်း တရုတ်နိုင်ငံတွင် ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးအခွန် (VAT) ကောက်ခံရငွေကို ဒေသန္တရအစိုးရများအား ပုံသေနည်းဖြင့်တွက်ချက်ပြီး ခွဲဝေပေးသည်။ ကျူးဘားနှင့် ကနေဒါတွင် ဖက်ဒရယ်ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးအခွန်(GST)အား ဒေသန္တရအစိုးရများမှ ကောက်ခံပြီး

ကောက်ခံရငွေများအား ဖက်ဒရယ်အစိုးရအား ပြန်လည်လွှဲပြောင်းအပ်နှံရသည်။ တစ်ဖက်တွင်လည်း ကနေဒါနိုင်ငံရှိ ပြည်နယ် ၃ ခုတွင်မူ ပြည်နယ်၏ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးအခွန် (VAT) အား ဖက်ဒရယ်အစိုးရမှ ကောက်ခံပြီး ကောက်ခံရငွေများအား ပြည်နယ်အစိုးရအား ပြန်လည်လွှဲပြောင်း အပ်နှံရသည့်အခြေအနေမှာ မေးခွန်းထုတ်စရာဖြစ်သည်။ အထက်ပါမည်သည့် အခြေအနေတွင် ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ အခွန်ကောက်ခံပိုင်ခွင့်အာဏာမှာ အားကောင်းဆုံးဖြစ်ပါသနည်း? သီအိုရီအရနှင့် အတွေ့အကြုံများအရ ကနေဒါနိုင်ငံ (အထူးသဖြင့် ကျူးဘား)မှာ အကောင်းဆုံးဟု ဆိုနိုင်သော်လည်း အတိုင်းအတာတစ်ခုအရ ယင်းပြည်နယ်များရှိ ဒေသန္တရအစိုးရများသည်လျှင် ကိုယ်ပိုင်ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးအခွန် (VAT)ကို မကောက်ခံကြပေ။¹¹ အဘယ်ကြောင့်နည်း? အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ အခွန်ကောက်ခံပိုင်ခွင့်အာဏာအတွက် အဓိကအရေးကြီးသော ယူဆချက်မှာ အခွန်နှုန်းကို သတ်မှတ်ရန် နိုင်ငံရေးအရ တာဝန်ရှိသူမှာ မည်သူဖြစ်သည်ဆိုသည်မှာ အဓိကဖြစ်သည်။ ဒေသန္တရဆိုင်ရာ အခွန်စည်းကြပ်ခြင်းဆိုင်ရာ တာဝန်ခံမှုကျင့်ဝတ်များ အားလုံးသည် အခွန်ရငွေမည်မျှရရှိအောင် ကောက်ခံမည်ကို ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိပြီး မိမိလုပ်ဆောင်ချက်အတွက် ပြည်သူအပေါ်တာဝန်ယူမှုရှိသော ဒေသန္တရအစိုးရများအပေါ်တွင်မူတည်သည်။

ဤအဆိုသည် ဒေသန္တရအစိုးရအားလုံးနီးပါးသည် ပစ္စည်းခွန်ကို ပိုမိုကောက်ခံခြင်းကို အားပေးပြီး စိတ်အားထက်သန်စွာ မကောက်ခံပါက ဝေဖန်ခြင်းခံရသည်။ ပစ္စည်းခွန်သည် အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ အလွန်ကောင်းသော ဒေသန္တရဆိုင်ရာအခွန်တစ်ခုဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိုအတိုင်းအတာသည် အောက်တွက်ဆက်လက်ဆွေးနွေးမည့် အကြောင်းရင်းများကြောင့် ဒေသန္တရအစိုးရအများစုအတွက် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအပိုင်းတွင် လိုအပ်သည်ထက် သက်သာစေပါသည်။

ကောင်းမွန်သော ဒေသန္တရဆိုင်ရာအခွန်တစ်ခုဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း?

ဒေသန္တရအစိုးရများအား ရငွေများခွဲဝေရာတွင် လိုက်နာသင့်သည့် အခြေခံသဘောတရား (၄)ခု မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

¹¹ လက်ရှိဖက်ဒရယ်နှင့်ပြည်နယ်အစိုးရ၏ သဘောတူညီချက်အရ လက်ရှိ ဖက်ဒရယ်အစိုးရမှ VATကောက်ခံပေးနေသော ပြည်နယ်သုံးခုတွင် အခွန်နှုန်းမှာ အတူတူဖြစ်ပြီး အခွန်နှုန်းအား ပြည်နယ်များမှ အများစုသဘောတူညီမှုဖြင့် အချိန်မရွေး ပြောင်းလဲသတ်မှတ်နိုင်သည်။ Smart and Bird (2006) မှ အဆိုပြုသည်မှာ အထက်ပါလိုအပ်ချက်အတွက် ပညာရပ်ဆိုင်ရာအကြောင်းပြချက် တစ်စုံတစ်ရာ မရှိပါ။ သဘောတရားအရ မည်သည့်ပြည်နယ်မဆို ကိုယ်ပိုင်အခွန်နှုန်းကို ပြောင်းလဲနိုင်ရမည်။

(၁) ပထမအချက်မှာ ဒေသန္တရဆိုင်ရာအခွန်များသည် ရင်းမြစ်များခွဲဝေရာတွင် ထည့်သွင်းမစဉ်းစားသင့်ပါ။

(၂) ဒုတိယအချက်မှာ တတ်နိုင်သည့် အတိုင်းအတာတစ်ခုအလျောက် အစိုးရအလွှာအားလုံးသည် နိုင်ငံရေးအရ တာဝန်ရှိသည့်အရ မိမိတို့အသုံးစရိတ်မာဂျင်ကို ကာမိအောင် ဘဏ္ဍာငွေရှာဖွေရမည့် တာဝန်ရှိသင့်သည်။

(၃) တတိယအချက်မှာ အချမ်းသာဆုံးသောဒေသန္တရအစိုးရများအနေဖြင့် ယင်းတို့ကိုယ်ပိုင်ရငွေများကို သုံး၍ မိမိတို့ဒေသတွင်း ဝန်ဆောင်မှုများအားလုံးအား ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ကိုယ်ပိုင်ရငွေများ အလုံအလောက်ရှိသင့်သည်။

(၄) စတုတ္ထအချက်မှာ တတ်နိုင်သည့် အတိုင်းအတာတစ်ခုအလျောက် ဒေသန္တရဝန်ဆောင်မှုများကို ရယူသော ဒေသတွင်းနေထိုင်သူများထံမှ ဒေသန္တရဆိုင်ရာအခွန်များအား ကောက်ခံသင့်သည်။

ဘောဂဗေဒပညာရှင်များသည် ယင်းအချက်များထဲမှ ပထမဆုံးအချက်ကို အဓိကထား ဆွေးနွေးကြသည်။ ဖော်ပြထားသောအခြားနှစ်ချက်မှာလည်း အရေးကြီးဖြစ်သည်။ တတိယအချက်မှာ အထက်အောက်ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာမညီမျှမှုကို လျော့ချနိုင်သောသဘောထားသာမက ဗဟိုနှင့် ဒေသန္တရအစိုးရအကြား ဘဏ္ဍာရေးလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုများ လိုအပ်ချက်ကို အလေးပေးထားသည်။ ဗဟိုနှင့် ဒေသန္တရအစိုးရအကြား ဘဏ္ဍာရေးလွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှု ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို လျော့ချနိုင် လေလေ သက်ဆိုင်ရာအစိုးရအနေဖြင့် မိမိတို့လုပ်ငန်းတာဝန်များကို သင့်လျော်စွာ ပိုမိုဆောင်ရွက်နိုင် လေဖြစ်သည်။ ဖော်ပြထားသည့်နောက်ဆုံးအချက်မှာ ဝင်ရောက်စွတ်ဖက်မှုကိုလျော့ချရန်နှင့် တာဝန်ခံ မှုတိုးတက်ရန်စသော အချက်များကို သိသိသာသာ ထောက်ပြထားသည်။ ထို့ပြင် ဒေသန္တရဆိုင် ရာဘဏ္ဍာငွေနှင့် သက်ဆိုင်သော အခြားအရေးကြီးသည့်အချက်ဖြစ်သော ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ အဓိကလုပ်ငန်းတာဝန်များတွင် ရငွေများပြန်လည်ခွဲဝေမှုမပါဝင်သင့်ဟူသောအချက်ကို ထင်ဟပ်စေ သည်။ ဒေသန္တရအစိုးရများသည် ဆင်းရဲသောပြည်သူများအား အဓိက ဝန်ဆောင်မှုပေးနေသူများ ဖြစ်ပြီး ယင်းတို့သည် ဝန်ဆောင်မှုများပေးရန် ဘဏ္ဍာငွေရှာဖွေရမည့် ပြန်လည်ခွဲဝေမှုအပိုင်းတွင် မည်သို့မှ မသင့်တော်ပေ။¹²

ဒေသန္တရဆိုင်ရာအခွန်တစ်ခုတွင် ရှိရမည့်လက္ခဏာရပ်များမှ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

¹² ဤအဆို၏ နောက်ထပ်အချက်များအား Bird နှင့် Rodriguez (1999) တွင် ကြည့်ပါ။

(၁) ဒေသန္တရအစိုးရများအနေဖြင့် အခွန်နှုန်းအား အတိုးအလျော့ပြုလုပ်နိုင်ခွင့်ရှိပြီး အခွန်အခြေမှာ တသတ်မတ်တည်းဖြစ်သင့်သည်။

(၂) အခွန်ရငွေသည် ဒေသတွင်းလိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းရန် အလုံအလောက်ရှိသင့်ပြီး အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ အလုံအလောက် တိုးတက်နေသင့်သည်။ (ဆိုလိုသည်မှာ အသုံးစရိတ်များလာသည်နှင့်အမျှ အခွန်ရငွေလည်း တိုးလာသင့်သည်။)

(၃) အခွန်ရငွေသည် တည်ငြိမ်ပြီး ခန့်မှန်းနိုင်ရမည်။

(၄) အခွန်သည် ဒေသတွင်းနေထိုင်သူမဟုတ်သူများသို့ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများစွာ မပေးသင့်ပါ။

(၅) တာဝန်ခံမှုရှိစေရန် အခွန်အခြေသည် ပြတ်သားရှင်းလင်းသင့်သည်။

(၆) အခွန်ထမ်းများအတွက် ပေးဆောင်ရန် သင့်တင့်မျှတသော အခွန်ဖြစ်သင့်သည်။

(၇) ကောင်းမွန်ထိရောက်လွယ်ကူစွာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်သော အခွန်ဖြစ်သင့်သည်။ ကောင်းမွန်သော စီမံခန့်ခွဲမှုစရိတ်သည် အခွန်ကောက်ခံရရှိမှု၏ သင့်တင့်မျှတသည့် ပမာဏသာရှိသင့်သည်။¹³

အထက်ပါလက္ခဏာများအားလုံးသည် သေချာပေါက် သို့ တန်းတူ ဖြစ်ရမည် ဟူသောအချက်ကို အားလုံး လက်ခံသဘောတူချင်မှတူမည်။ ဥပမာအားဖြင့် အခွန်နှုန်းရွေးချယ်မှုများ ကြောင့် အခွန်အခြေ၏ နောက်ဆက်တွဲအကျိုးဆက်များသို့ ငွေကြေးဖောင်းပွနှုန်းများကြောင့် ဒေသန္တရ အစိုးရများအား ကာကွယ်သင့်သည်မှာ ကောင်းပါသလား? ထို့ပြင် ဗဟိုအစိုးရနှင့် ဒေသန္တရအစိုးရ များ၏ ဒေသန္တရဆိုင်ရာအခွန်တစ်ခုအပေါ် သတ်မှတ်သောလက္ခဏာများလည်း မတူညီပေ။ ဒေသလိုအပ်ချက်များနှင့်အညီ အခွန်ရငွေသည် တည်ငြိမ်ပြီး အလုံအလောက်ရှိသင့်သည် နှင့် အခွန်အခြေသည် မပြောင်းလဲသင့်ဟူသော အချက်များကို အစိုးရနှစ်ရပ်လုံးအနေဖြင့် သဘောတူ လက်ခံနိုင်ပေလိမ့်မည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း အခွန်သည် ဒေသတွင်းနေထိုင်သူမဟုတ်သူများသို့ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများစွာ မပေးသင့်သည်သာမက တာဝန်ခံမှုရှိစေရန် အခွန်အခြေသည် ပြတ်သား ရှင်းလင်းသင့်သည်ဟူသော အချက်များမှာ ဗဟိုအစိုးရနှင့် ပိုမိုသက်ဆိုင်သင့်သည်။ ဒေသန္တရအစိုးရ များအနေဖြင့် အဆိုပါအချက်နှင့်ပတ်သက်ပြီး အမြင်ကွဲလွဲနိုင်ခြေရှိသည်။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ဒေသန္တရအစိုးရများအားလုံးသည်လည်း မတူညီနိုင်သောကြောင့် နိုင်ငံအများစုတွင် ဒေသန္တရအစိုးရ

¹³ ယင်းအချက်နှင့် ဆက်စပ်ပြီး နောက်ထပ်ဆွေးနွေးချက်များအား Gallagher (2004) တွင်ကြည့်ပါ။ လိုက်နာအောင် စောင့်ကြည့်ရာတွင် ကုန်ကျသည့်စရိတ်များလည်း သင့်တင့်ရမည်ဟု Evans (2003) တွင် အလေးပေးဖော်ပြထားသည်။

များ အချင်းချင်းကြားတွင်လည်းကောင်း အစိုးရအလွှာအရပ်ရပ်ကြားတွင်လည်းကောင်း သင့်တော်သော အခွန်အမျိုးအစားအလိုက် ကွဲပြားသွားနိုင်သည်။¹⁴

မည်သည့်အခြေအနေတွင်မဆို အဓိကကျသောအချက်မှာ ဒေသန္တရအစိုးရများအနေဖြင့် မိမိတို့ရငွေများပါဝင်မှုအမျိုးအစားနှင့် ပမာဏကို ပြောင်းလဲရန် လွတ်လပ်သော အခွင့်အာဏာမရှိပါက ဒေသန္တရအစိုးရများ၏လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် တာဝန်ခံမှုတို့မှာလည်း အဓိပ္ပာယ်မရှိပေ။ ယေဘုယျအားဖြင့် ယင်းအခြေအနေသည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် တွေ့ရခဲသော်လည်း အခွန်တစ်ခုသည် ဒေသလိုအပ်ချက်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များပြုလုပ်ရာနှင့် ဒေသနေပြည်သူလူထုအပေါ် ဒေသန္တရအစိုးရများမှ ပိုမိုတာဝန်ခံမှုရှိကြောင်းပြသရာတွင် ကိရိယာတစ်ခုဖြစ်ပါက ဒေသန္တရဆိုင်ရာရငွေများ၏ အဓိကကျသောအစိတ်အပိုင်းများ ပြောင်းလဲမှုနှုန်းထားသည်လည်း အရေးပါသည်။¹⁵

အချို့က အဆိုပြုသည်မှာ ဒေသန္တရအစိုးရများအား အခွန်ကောက်ခံပိုင်ခွင့်ပေးလိုက်ခြင်းသည် အန္တရာယ်ကို ဖိတ်ခေါ်သလိုဖြစ်သည်။ ဒေသန္တရအစိုးရများသည် ကောက်ခံခွင့်ပေးလိုက်သော ရငွေရင်းမြစ်များအားလုံးအား အပြည့်အဝ မကောက်ခံနိုင်ကြသောကြောင့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများသည် အရည်အသွေးသာမက ဝန်ဆောင်မှုအဆင့်လည်း ကျဆင်းပျက်စီးနိုင်သည်။ ဗဟိုမှ ဒေသန္တရအစိုးရများသို့ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုပုံစံများအား ကောင်းမွန်စွာ ချမှတ်ထားပါက ပြဿနာမရှိပါ။¹⁶ ဝန်ဆောင်မှုသည် ဗဟိုအဆင့် အရေးပါမှုတစ်ခု (သုတေသန) သို့ သတ်မှတ်ချက်စံများကို ထိန်းသိမ်းရန်မှာ ဗဟို၏ အပြင်းထန်ဆုံးဆန္ဒ (ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျော့ချရေးသို့ စုပေါင်းဗဟိုအဆင့် ကွန်ရက်)ဖြစ်ပါက ဗဟိုအစိုးရအနေဖြင့် ဘဏ္ဍာငွေထောက်ပံ့ပေးသင့်သည်။ ဗဟို၏ အပြင်းထန်ဆုံးဆန္ဒမဟုတ်ပါက ဗဟိုအစိုးရအနေဖြင့် ဘာကြောင့် ဝင်ရောက်ဆောင်ရွက်သင့်ပါသနည်း?

ဒေသန္တရအစိုးရများအား အခွန်ကောက်ခံပိုင်ခွင့်ပေးသော စနစ်၏ရလဒ်မှာ ဒေသန္တရအစိုးရများအကြား ကွဲပြားစေသည်။ အချို့ဒေသတွင် အခွန်နှုန်းမြင့်ပြီး အချို့ဒေသတွင် အခွန်နှုန်းသက်သာနိုင်သည်။ တစ်သတ်မတ်တည်းရှိနေသောစနစ်ကို ချိုးဖျက်လိုက်သော ဗဟိုအစိုးရသည် ယင်းဗျူဟာကို မရွေးချယ်နိုင်ပါ။ တစ်ဖက်တွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချသူများသည် ဒေသန္တရဆိုင်ရာ အခွန်အား အရည်အသွေးသာမက အခွန်အမျိုးအစားပေါင်းစုံအား ပြည့်ပြည့်ဝဝရရှိပြီး ဝန်ဆောင်မှု

¹⁴ မြို့တော်နှင့် ကျေးလက်ဒေသများတွင် အခွန်ကောက်ခံမှုပုံစံမတူညီသည်ကို Slack (2007) နှင့် Birdနှင့် Slack (2008)တွင် ဥပမာအနေဖြင့် ကြည့်နိုင်သည်။

¹⁵ Weingast (2005) မှ ယင်းအချက်အား ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဒုတိယမျိုးဆက်၏ အရေးပါသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဟု ဖော်ပြထားသည်။

¹⁶ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုပုံစံများနှင့် ဆက်စပ်ပြီး နောက်ထပ်ဆွေးနွေးချက်များကို Bahl (2008)နှင့် Bird နှင့် Smart (2002) တွင် တွေ့နိုင်ပါသည်။

ပေးသည့်နေရာတိုင်းတွင် အသုံးပြုပေးရသော ဒေသန္တရဝန်ဆောင်မှုများအပေါ်မှ ရရှိသောအကျိုး အမြတ်ဟု အကောင်းဆုံးထင်မြင်ကြသည်။

ဒေသတွင်း ရွေးကောက်ခံပုဂ္ဂိုလ်များသည် မိမိတို့ဒေသရှိအစိုးရ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကို မနှစ်သက်ပါက နောက်လာမည့်ရွေးကောက်ပွဲတွင် ယင်းအစိုးရ ဝင်ရောက်မယှဉ်ပြိုင်နိုင်ရန် (ကြိုးစား)လုပ်ဆောင်ကြသည်။ အမှားလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် ပြုလုပ်လိုက်သော အမှား၏ အကျိုးဆက်ကို လက်ခံနိုင်မှုသည် မည်သည့်နိုင်ငံတွင်မဆို ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်တွင် အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ စင်စစ်တွင် ဒေသန္တရအစိုးရများအား အမှားလုပ်ပိုင်ခွင့် (ပြည်သူလူထုအားတာဝန်ခံနိုင်သောသူများဖြစ်စေရန်)နှင့် ဒေသန္တရဆိုင်ရာရငွေများနှင့် ပတ်သက်ပြီး လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာမရှိပါက တာဝန်သိတတ်သော မဆိုင်းမတွတုံ့ပြန်မှုရှိသော ဒေသန္တရအစိုးရများ ဖြစ်လာစေရန်မှာ မရေရာသော မျှော်လင့်ချက်ဖြစ်သည်။ ကနဦးဆွေးနွေးချက်အခြေအနေ (ကောင်းမွန်သော ဒီမိုကရေစီ နှင့် လုံလောက်သော သတင်းအချက်အလက်) များမရှိပါက သို့ ဒေသန္တရဆိုင်ရာအခွန်များကောက်ခံရန် ပျက်ကွက်ပါက သို့ ရငွေများကို ပြည့်ပြည့်ဝဝမသုံးစွဲနိုင်သော အခြေအနေမျိုးတွင် လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများမှ ဖြေရှင်းပေးသော်လည်း ဒေသရှိအစိုးရအား မထုတ်ပယ်ဘဲ ရငွေပိုမိုရရှိအောင်မြင်ရန် ပြန်လည်ရွှေ့ချယ်ခံသည်။ မည်သို့သောအကြောင်းရင်း ကြောင့်ဖြစ်စေ ဗဟိုမှဒေသန္တရအစိုးရများအား လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့မှုပုံစံအား သင့်တော်စွာ မသတ်မှတ်နိုင်သော နိုင်ငံများသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချမှုကို စီမံခန့်ခွဲရာတွင် ပြဿနာများ ပိုရှိလာနိုင်သလို ကောင်းမွန်သော မူဝါဒဆိုင်ရာရလဒ်များလည်း ရရှိမှုနည်းပါးနိုင်သည်။

နောက်ထပ်အန္တရာယ်တစ်ခုမှာ ဒေသန္တရအစိုးရများသည် ယင်းတို့တာဝန်ခံစရာမလိုသော ရင်းမြစ်များမှ ရငွေများရရှိရန် ကြိုးစားကြသောကြောင့် ယင်းတို့၏ဖြစ်တည်မှုကို အခြေခံကျကျ အငြင်းပွားဖွယ်ရာအချက်ကို ဖယ်ထုတ်သလိုရှိသည်။ ယင်းပြဿနာကို ရှောင်လွှဲရန် ခြေလှမ်းနှစ်ရပ် လှမ်းဖို့လိုသည်။ ပထမအနေဖြင့် ဒေသတွင်းနေထိုင်သူမဟုတ်သူများအား အဓိကကောက်ခံနေသော အခွန်များ (သဘာဝသယံဇာတအခွန်များ၊ အကြိုလက်လီအရောင်းခွန်နှင့် ဒေသတွင်းနေထိုင်သူ မဟုတ်သူ များ၏ ပစ္စည်းခွန်) ကို ဒေသန္တရအစိုးရများအား မကောက်ခံရန် ကန့်သတ်ရမည်။ ဒုတိယအချက်အနေဖြင့် တသတ်မတ်တည်းရှိနေသော အခွန်အခြေများအား ဒေသန္တရအစိုးရများ (မြို့တော်ကြီးများ၊ မြို့ငယ်များနှင့် ကျေးလက်ဒေသများ)အတွက် သတ်မှတ်ထားသော ပြောင်းလဲမှုနှုန်းနှင့်အတူ ချမှတ်ပေးသင့်သည်။ မသင့်တော်သော အခွန်အခြေအား ဒေသန္တရအစိုးရများသို့ သတ်မှတ်ပေးလိုက်ပါက မလိုလားအပ်သော ဒေသပြင်ပရှိ ပြည်သူများအား အခွန်ကောက်ခံခြင်းနှင့်

အချိန်ကုန်သော ယှဉ်ပြိုင်မှုများကို ဖြစ်စေသည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း အလုံအလောက်မရှိသော အခွန်အခြေအား ဒေသန္တရအစိုးရများသို့ သတ်မှတ်ပေးလိုက်ပါက မလိုလားအပ်သော အခွန်အခ အမျိုးမျိုးနှင့် ဘတ်ဂျက်လုပ်ငန်းစဉ်ပြင်ပရှိ တရားမဝင်သော အခကြေးငွေများ ကောက်ခံခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်သည်။¹⁷

ဒေသန္တရအစိုးရများအတွက် ဘဏ္ဍာရေးမြစ်များရှာဖွေခြင်း

ဒေသန္တရအစိုးရများ အရေးပါအရာရောက်သော နိုင်ငံများတွင်ပင် (ဥပမာ - အိန္ဒိယ၊ ပါကစ္စတန်၊ ဘရာဇီး၊ တောင်အာဖရိက နှင့် ရုရှား) အခွန်ခွဲဝေမှုစနစ်မှာ ပြီးပြည့်စုံအောင်ကောင်းမွန်သည်ဟု ယူဆနိုင်ဖို့ ခဲယဉ်းပါသည်။ ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထရှိသော အခက်အခဲတစ်ခုမှာ ရငွေနှင့်သုံးငွေ မမျှတသဖြင့် ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ တာဝန်ခံမှု၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း ထိရောက်မှု နှင့် ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့် အစရှိသည်တို့အပေါ်တွင် များစွာအကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိပါသည်။ နောက်ထပ်တွေ့ရလေ့ရှိသော အခက်အခဲတစ်ခုမှာ ရှုပ်ထွေးပွေလီသောစနစ်ကြောင့် မလိုလားအပ်ပဲ အပိုစရိတ်များ ကုန်ကျလေ့ရှိခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ - စီမံခန့်ခွဲမှု ကုန်ကျစရိတ်များ၊ အခွန်စည်းကြပ်ခြင်းအတွက် ကုန်ကျစရိတ်များ အပြင် အခွန်စနစ်၏အားနည်းချက်များကြောင့် သယံဇာတရင်းမြစ်များ ခွဲဝေရာမှ ကုန်ကျစရိတ်များ¹⁸ပါဝင်သည်။

သီအိုရီအရ ရရှိသောအခွန်ဝင်ငွေနှင့် ပြည်သူလူထုအတွက်အသုံးစရိတ်တို့ နီးစပ်မှုရှိလေလေ ဒေသန္တရအစိုးရအနေဖြင့် အုပ်ချုပ်မှုပိုမိုကောင်းမွန်လေလေဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေး စီရင်စုတစ်ခုအတွင်း နေထိုင်သော ပြည်သူများအနေဖြင့် ရရှိသောအစိုးရ၏ ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် အစိုးရကို ပြန်လည်ပေးဆောင်ရသော အခွန်အခများ ကိုက်ညီမှုရှိနေပါက အကောင်းဆုံးဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အုပ်ချုပ်ရေးစီရင်စုများ ရောယှက်လာသောအခါ ပြည်သူ့အနေဖြင့် မိမိတို့ရရှိသည့် အကျိုးကျေးဇူးအလိုက် အခွန်ကိုလည်း ခွဲဝေ၍ သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်ဆီသို့ ခွဲဝေ၍ ပေးဆောင်ရမည်ဟု Principle of Fiscal Equivalence (ဘဏ္ဍာရေးညီမျှမှု နိယာမ) က ဆိုပါသည်။ ဤနိယာမအတွက် အရေးအကြီးဆုံးလိုအပ်ချက်မှာ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ ဘဏ္ဍာငွေထောက်ပံ့ ခွဲဝေခြင်း ယန္တရားကောင်းမွန်စွာ လည်ပတ်နေရန်ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာပြရလျှင် အချို့သော

¹⁷ ယင်းလိုင်းကြောင်းများအတွက် လုံးဝမတူညီသော ဥပမာနှစ်ခုအား Prudhomme (1992) နှင့် Wong နှင့် Bird (2002) တွင် ကြည့်ပါ။
¹⁸ ဒေသတစ်ခုနှင့်တစ်ခု ရရှိသော သဘာဝအရင်းအမြစ်များ ကွာခြားသည့်အတွက် ဒေသန္တရအစိုးရများမှ ဤအခွန်များနှင့် အခွန်များမှ ရရှိသောအကျိုးအမြတ်များကို မည်ကဲ့သို့ ခွဲဝေမည်ကို အငြင်းပွားလေ့ရှိတတ်သည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ဤအချက်မှာ အရေးကြီးလှသော်လည်း ယခု စာတမ်းတွင် ထည့်သွင်းဆွေးနွေးနိုင်ခြင်းမရှိပါ။

ရှိသောနည်းလမ်း ၂ မျိုးရှိပါသည်။ ဝင်ငွေခွန် (Personal Income Tax) နှင့် ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန် (VAT) အပေါ်တွင် ထပ်ဆင့် ပူးတွဲကောက်ခံခြင်းနည်းလမ်းဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေဖြင့် မိမိတို့၏ဒေသန္တရအစိုးရများကို ကိုယ်ပိုင်နည်းလမ်းဖြင့် အသုံးစရိတ်ကိုပိုမိုသုံးစွဲစေလိုပြီး ပြည်ထောင်စုမှထောက်ပံ့ငွေအပေါ်တွင် မမှီခိုစေလိုလျှင် ပြည်ထောင်စု၏ အခွန်အခြေ (tax base) မှ ကောက်ခံခွင့်ပြုရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ထပ်ဆင့်ပူးတွဲထောက်ခံခွင့်ပြုမှသာ နိုင်ငံရေးအရ တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံနိုင်မှုရှိမည်ဖြစ်သည်။ ဤအကြောင်းအရာနှင့်ပတ်သက်၍ နောက်ပိုင်းတွင် အကျယ်တဝင့် ဆွေးနွေးပါမည်။

ဒေသန္တရအခွန်များနှင့် ပတ်သက်၍ ပြန်လည်ဆွေးနွေးသုံးသပ်ဖို့ရန်လိုအပ်သည့် အခြေခံမူ ၃ မျိုး ရှိပါသည်။ သုံးသပ်ပြီး မြေပြင်အခြေအနေဖြင့် မကိုက်ညီပါက ထိုအခြေခံမူများကို ဖျက်သိမ်း ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ပထမအခြေခံမူမှာ သမားရိုးကျအတိုင်း ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှ ဝင်ငွေများပြားသည့် အရေးကြီး သည့်အခွန်များကို ကောက်ခံသင့်သည်ဟူသည့် မူ ဖြစ်ပါသည်။ ဤအခြေခံမူမှာ မည်သည့် အကြောင်းပြချက်ကြောင့် အသုံးစရိတ်လိုအပ်ချက်ကြီးမားသည်ဖြစ်စေ၊ အသုံးစရိတ်များသည့် ဒေသန္တရအစိုးရများအတွက် သင့်တော်ခြင်းမရှိပါ။ အသုံးစရိတ်လိုအပ်ချက်များပြားမှုအပေါ်တွင် ဒေသန္တရအစိုးရမှ တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှု ရှိစေရန်အတွက် ဒေသန္တရအစိုးရအနေဖြင့် အခွန်ကောက်ခံ ခြင်းအပေါ်တွင်လည်း ပိုမိုတိုးမြှင့်၍တာဝန်ယူရပါမည်။ သို့မဟုတ်ပါက မိမိတို့ဒေသအတွက် အသုံးစရိတ်များကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရအပေါ်တွင် ဆက်လက်မှီခိုနေရမည်ဖြစ်ပါသည်။

VAT သည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအများစု၏ ပြည်ထောင်စုအစိုးရများအတွက် အရေးအပါဆုံးသော ဝင်ငွေရလမ်းတစ်ခုဖြစ်လေ့ဖြစ်ထရှိပါသည်။ ထို့အတွက်ကြောင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရများအနေဖြင့် VAT ကို ဒေသန္တရအစိုးရများဆီသို့လွှဲပြောင်းပေးရန် တွန့်ဆုတ်လေ့ရှိကြပြီး သမားရိုးကျသီအိုရီအရ ယုံကြည်ကြသည်မှာ VAT ကိုဒေသန္တရအစိုးရများဆီသို့လွှဲပေးလျှင် လုပ်ငန်းသဘောတရားအရ စီမံခန့်ခွဲမှုအရ ခက်ခဲလိမ့်မည်၊ မဖြစ်နိုင်ဟု အကြောင်းပြချက်ပေးကြလေ့ရှိကြသည်။ သို့ရာတွင် အချို့အခြေအနေများ၌ ထိုဒုတိယအခြေခံမူကို ပြန်လည်သုံးသပ်ဖို့ရန် လိုအပ်ပြီး ဒေသန္တရ အစိုးရများအတွက် ပိုမိုအကျိုးရှိနိုင်ပါလိမ့်မည်။

တတိယအခြေခံမူမှာ ပစ္စည်းခွန် (Property Tax) ကို ဒေသန္တရအစိုးရများအတွက် ဝင်ငွေပိုမို ရရှိနိုင်သည့် အခွန်တစ်ရပ်အနေဖြင့် ထောက်ပံ့အားပေးခြင်းဖြစ်သည်။ သီအိုရီအရမှန်ကန်သော လည်း လက်တွေ့တွင်မူ ပစ္စည်းခွန်သည် ကောက်ခံရသည်မှာ လွန်စွာခက်ခဲလှသည်။ အထူးသဖြင့်

အသုံးစရိတ်လိုအပ်ချက် များပြားသည့် ဒေသန္တရအစိုးရများအတွက် လိုအပ်သည့် အခွန်အခြေကို ပစ္စည်းခွန်မှရရန် မလွယ်ကူချေ။ ထို့ကြောင့် အချို့နိုင်ငံများ၏ ဒေသန္တရအစိုးရများသည် ဘဏ္ဍာရေးအရ ဘေးကျပ်ကျပ်ဖြစ်ရသည့်အတွက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ်တွင် မသင့်လျော်သော အခွန်များကို ကောက်ခံမိလျက်သား ဖြစ်နေတတ်ပါသည်။ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော ဒေသန္တရ လုပ်ငန်းခွန်များကိုဖော်ထုတ်ပြီး နည်းပါးသော အခွန်နှုန်းထားများကို ပြဌာန်း၍ တစ်ပြေးညီ ကောက်ခံနိုင်မှသာ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုကို ထိခိုက်စေသည့်အခွန်အခများကို ဖယ်ရှားနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၏ အခွန်နှင့်ပတ်သက်သော အခက်အခဲများကို ဖြေရှင်းပေးနိုင်လိမ့်မည်ဟု တစ်ထစ်ချမပြောနိုင်သော်ငြားလည်း မှန်ကန်သည့်လမ်း ကြောင်းပေါ်သို့ ဖြေးဖြေးချင်းရောက်ရှိလာလိမ့်မည်ဟု တပ်အပ်ပြောနိုင်ပါသည်။

ပစ္စည်းခွန်ကောက်ခံခြင်း (Real Property Tax)

လာမည့်အနာဂတ်တွင် ဒေသန္တရအခွန်များသည် မည်ကဲ့သို့ပြောင်းလဲသွားလိမ့်မည်ကို ခန့်မှန်းရခက်သော်ငြားလည်း လက်ရှိအခြေအနေတွင်မူ အချို့နိုင်ငံများက ပစ္စည်းခွန်ကောက်ခံမှုကို ပိုမိုအားစိုက်ထုတ်လာကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ပစ္စည်းခွန်သည် ရိုးရှင်းပြီး စည်းကြပ်ပုံသည် တသမတ်တည်းဖြစ်ရမည်။ အိမ်ခြေစာရင်းကို ပုံမှန်ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်နေရမည်ဖြစ်ပြီး တန်ဖိုးဖြတ်ခြင်း (ဝါ) ရာဖြတ်ခြင်းသည် ခေတ်ကာလနှင့်လျော်ညီစွာ ရှိရမည့်အပြင် တရားမျှတပြီး တသမတ်တည်း ဖြစ်ရမည်။ စနစ်ကို ပိုမိုကောင်းမွန်စေလိုပါက အိမ်ဆောက်ခွင့်လိုင်စင်၊ အိမ်ခြေစာရင်း၊ ရေမီးဆက်သွယ်မှု အစရှိသဖြင့် မြို့ပြအိမ်ခြေအချက်အလက်ကို ရသည့်နည်းဖြင့် တတ်စွမ်းသမျှ ဖြည့်စွက်ထားရမည်။ ဝင်ငွေရရှိရေးကို အသားပေးလိုလျှင် ဌာနဆိုင်ရာ၏ အခွန်ကောက်ခံမှုနှင့် ပြည်သူလူထု၏ အခွန်ပေးဆောင်ခြင်း ကိုဦးစွာ တိုးတက်အောင်ဆောင်ရွက်ဖို့ ရန်လိုအပ်ပြီး အိမ်ခြေအချက်အလက်ကို ပြည့်စုံအောင်ကောက်ခံခြင်းအပိုင်းကို ရေရှည်အတွက်ရေရှည်အတွက် မျှော်မှန်း၍ နောက်မှဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အိမ်ခြေအချက်အလက်ကို ဖြည့်စွက်မှတ်တမ်းတင်ခြင်းသည် ကုန်ကျစရိတ်များပြားပြီး လက်ရှိတွင် အခွန်ဝင်ငွေတိုးမြှင့်ရရှိဖို့ ရန် မသေချာသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

နှစ်ပေါင်းများစွာပင်နိုင်ငံအနံ့အပြားက ဒေသန္တရအစိုးရများ သိရှိနားလည်ခဲ့သည်မှာ ပစ္စည်းခွန်သည် ပြည်သူများအတွက် အထွေထွေအခွန်တစ်ခုကဲ့သို့ ယူဆ၍ရနိုင်ပြီး အသင့်လျော်ဆုံးသော အခွန်ငွေရလမ်းတစ်ခုဖြစ်သည်ဟူ၍ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ပစ္စည်းခွန်တစ်ခုတည်းဖြင့် ရရှိသည့်ဝင်ငွေသည် မြို့ပြတစ်ခု (သို့) ဒေသတစ်ခုအတွက်လုံလောက်မှုမရှိပါ။ ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများတွင်ပင် ဒေသန္တရ ပစ္စည်းခွန်တစ်ခုတည်းဖြင့် အစိုးရ၏အသုံးစရိတ်အား ပြည့်မှီအောင်ဖြည့်တင်းပေးနိုင်ခြင်းမရှိပါ။

မည်သည့်ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံတွင်မဆို အသုံးစရိတ်၏ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော်ကို ပစ္စည်းခွန်မှ ရရှိသည်ဆိုသည့် အမှီအခိုကင်းသော ဒေသန္တရအစိုးရ မရှိပါ။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ပစ္စည်းခွန်သည် ကိုယ်ပိုင်ရှာဖွေရငွေ၏ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းထက် ပိုလေ့မရှိပဲ အသုံးစရိတ်၏ ၁ ရာခိုင်နှုန်းထက်ပင် နည်းပါးလေ့ရှိပါသည်။ ပစ္စည်းခွန်သည် မရှိမဖြစ်အသုံးဝင်ပြီး လိုအပ်သောဝင်ငွေရလမ်းတစ်ခုဖြစ်သည်ဟုဆိုသော်ငြားလည်း အသုံးစရိတ်တော်တော်များများကို လုံလောက်အောင်မထောက်ပံ့နိုင်ချေ။ ထို့ကြောင့်ပင် နိုင်ငံတော်တော်များများ၌ ပစ္စည်းခွန်၏အရေးပါပုံကို မသိမပြုမိကြချေ။

စနစ်တကျတည်ဆောက်ထားသော ပစ္စည်းခွန်စနစ်တစ်ခုသည်ပင် ဒေသ၏ လူမှုရေးအသုံးစရိတ်များကို (ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး အစရှိသဖြင့်) လုံလောက်အောင် ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ပါ။ ကြွယ်ဝချမ်းသာပြီး ကြီးမားသော ဒေသအချို့တွင်သာ လုံလောက်စွာ ကောက်ခံရလေ့ရှိပါသည်။ ထိုအတွက်ကြောင့် ပစ္စည်းခွန်မှရငွေကို ဒေသန္တရအစိုးရများက မြို့ပြဝန်ဆောင်မှုများကို အတွက်သာ သီးသန့်သုံးလျှင်သုံး၊ သို့မဟုတ်ပါက ထောက်ပံ့ငွေကို အားပြုရတတ်သည်ကို ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင်သာမက ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများတွင်ပါ တွေ့ရလေ့ရှိပါသည်။ OECD နိုင်ငံများတွင် ဒေသန္တရအစိုးရများကို ဗဟိုအစိုးရက မထောက်ပံ့သဖြင့် ဒေသန္တရအစိုးရများသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို တိုက်ရိုက်အခွန် တိုးမြှင့်ကောက်ခံခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဗဟိုအစိုးရမှကောက်ခံသည့် ဝင်ငွေခွန်များအပေါ်တွင် ထပ်ဆင့်ပူးတွဲကောက်ခံခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း ဖြေရှင်းလေ့ရှိကြသည်။

ပစ္စည်းခွန်နှင့်ပတ်သက်၍ သမားရိုးကျ အယူအဆသည် အချို့သောနိုင်ငံများ (အထူးသဖြင့် အရွယ်အစားကြီးမားသောနိုင်ငံများ) ၏ လက်ရှိအနေအထားအရ အလယ်အလတ်အဆင့်ရှိအစိုးရ၏ လူမှုရေးအသုံးစရိတ်များအပေါ်တွင် အရေးပါသက်ရောက်မှုကို ထိုက်သင့်သလောက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားခြင်းမရှိချေ။ ဒေသ၏ မြူနီစီပယ်အစိုးရအနေဖြင့် မိမိတို့၏ဒေသဆိုင်ရာ အသုံးစရိတ်များကို ပစ္စည်းခွန်နှင့် အခြားသုံးစွဲခများမှ လုံလောက်စွာရရှိနိုင်ကောင်း ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်သော်လည်း တိုင်းနှင့်

ပြည်နယ်အစိုးရများအနေဖြင့်မူ အခြားလူမှုအသုံးစရိတ်များအပေါ်တွင် သုံးစွဲနိုင်မည်မဟုတ်ချေ။ အချို့ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ဗဟိုအစိုးရအနေဖြင့် ပစ္စည်းခွန်ကို အသားပေးလွန်းသဖြင့် အခြားသော ဒေသတွင်းဝင်ငွေရလမ်းများကို ဖော်ထုတ်ရာတွင် အားနည်းသွားတတ်သည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံနှင့် တစ်နိုင်ငံကြား အကြောင်းရင်းများ ကွာခြားမည်ဖြစ်သော်လည်း အခွန်ခြေကို ဒေသန္တရအစိုးရများနှင့် ခွဲဝေပေးရမည်ကို ဗဟိုအစိုးရတော်တော်များများက တွန့်ဆုတ်လေ့ရှိကြပါသည်။

ဒေသန္တရဝင်ငွေရလမ်းတစ်ခုအနေဖြင့် ပစ္စည်းခွန်ကို အားကိုးအားထားပြုနိုင်သည်ဟူသော အယူအဆမှာ လုံးဝညသံမှန်ကုန်သည်ဟု မဆိုနိုင်ပါ။ အဆောက်အဦများသည် လွယ်ကူစွာမြင်သာပြီး ရွှေ့ပြောင်း၍မရနိုင်ဟူသော အယူအဆမှာ မှန်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ရာဖြတ်ခြင်းသည် သိပ္ပံနည်းကျ ထက်ပိုပြီး သိမ်မွေ့သောအပိုင်းများလည်း ရှိပါသည်။ အခွန်ခြေကို သတ်မှတ်ရာတွင် အငြင်းပွားဖွယ်ရာများ တည်ရှိနေပြီး စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ အခက်အခဲများလည်း များစွာပေါ်ပေါက်လာနိုင်ပါသည်။ အဆောက်အဦတစ်ခုကို တန်ဖိုးဖြတ်ရာတွင် လက်ရှိပေါက်ဈေးကို အခြေခံ၍တွက်ချက်ရမည်ဆိုရာတွင် ပေါက်ဈေးကို ဝယ်ယူနှင့်ရောင်းသူကြား သဘောတူသည့်ကြိုက်ဈေး အနေဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်လေ့ရှိကြပါသည်။ ခိုင်မာသော ပစ္စည်းခွန်စနစ်တစ်ခု၌ပင် ရာဖြတ်တန်ဖိုးနှင့် ဈေးကွက်ပေါက်ဈေး မတူညီသောပြဿနာများ (နိုင်ငံရေးကြောင့်ဖြစ်စေ၊ နည်းပညာကြောင့်ဖြစ်စေ) ကို မြှူနှိပ်ပယ်အသီးသီးတွင် ဖြေရှင်းရလေ့ရှိတတ်သည်။ အခွန်ထမ်းများအနေဖြင့် မိမိတို့၏ အိမ်နီးနားချင်းတို့၏အခွန်များနှင့် လွယ်လင့်တကူနှိုင်းယှဉ်နိုင်သည့်အခါရာဖြတ်တန်ဖိုးသည် ပေါက်ဈေးနှင့် ကွဲပြားခြားနားသည်ဟု ခံစားရပါက အယူခံဝင်လေ့ရှိကြသဖြင့် မလိုလားအပ်သော တရားရေးစရိတ်များပိုမိုကုန်ကျပြီး အစိုးရအပေါ်တွင်လည်း အခွန်ကို တတ်နိုင်သမျှလျော့ပေါ့ပေးရန် ဖိအားဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ပစ္စည်းခွန်စနစ်ကို ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရမည်မှာ မှန်သော်လည်း ပြောင်းလဲတိုးတက်မှုများပြားသော ခေတ်ကာလတွင် ပစ္စည်းခွန်အတွက် စီမံအုပ်ချုပ်ရသည်မှာ ခက်ခဲသောကြောင့် ဤပစ္စည်းခွန်မှရသောဝင်ငွေသည် အချိန်တိုအတွင်း အများအပြားတိုးမြှင့်ရရှိရန် မလွယ်ကူချေ။

ပစ္စည်းခွန်ကို အဆင့်မြင့် တိုးမြှင့်ကောက်ခံလျှင် အခွန်ထမ်းများက ပိုမိုပြင်းထန်စွာ ဆန့်ကျင်လေ့ရှိပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ပစ္စည်းခွန်သည် လွန်စွာပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် အခွန်ထမ်းများအနေဖြင့် တစ်နှစ်လျှင်အနည်းဆုံး တစ်ကြိမ်တစ်ခါ တစ်ပေါင်းတည်း ပေးဆောင်ရသောကြောင့် ပုံမှန် တစ်လတစ်ခါ (သို့) တစ်ပတ်တစ်ခါပေးရသော အခွန်အခများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် တစ်ပေါင်းတည်းပေးရသော အခွန်ကို ပိုများသည်ဟု ခံစားမိသည်မှာ

သဘာဝပင်ဖြစ်ပါသည်။ အခွန်ပမာဏကြီးမားသောကြောင့် အစိုးရအနေဖြင့် အခွန်ထမ်းပြည်သူ အပေါ်တွင် တာဝန်ခံရမည်ကို ပိုမိုနုလုံးသွင်းလာမည်ဖြစ်သော်လည်း အခွန်ထမ်းအနေဖြင့်မူ ပစ္စည်းခွန်ကို အနည်းအကျဉ်း တိုးမြှင့်လျှင်ပင် ကြိုက်မည်မဟုတ်ပါ။

ပစ္စည်းခွန်၏ အခွန်ခြေသည် အလိုအလျောက် တိုးတက်လေ့မရှိသည့်အတွက် များသောအားဖြင့် ပြောင်းလဲလာသော ကုန်ဈေးနှုန်းနှင့် ကာမိအောင် ဝင်ငွေရရန်အတွက် အခွန်နှုန်းထားကို ပြင်ဆင်ရလေ့ရှိပါသည်။ ပစ္စည်းခွန်၏ ကောင်းမွန်သောအချက်မှာ အစိုးရ၏ကုန်ကျစရိတ်များအတွက် ပြည်သူကို ရှင်းပြရန် အပြည့်အဝတာဝန်ယူခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် ကြည့်လျှင်မူ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသည့်အခွန်ဖြစ်သည့်အတွက် အခွန်တိုးမြှင့်ရေးအတွက် နိုင်ငံရေးဖိအားကို မလိုလားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ပစ္စည်းခွန် ဝင်ငွေကို မြို့ပြလမ်းများနှင့် အမှိုက်နှင့်ပတ်သက်သော ဝန်ဆောင်မှုများအပေါ်တွင် အသုံးများသောကြောင့် ဤမြို့ပြဝန်ဆောင်မှုများ၏ ကောင်းခြင်းဆိုးခြင်းကို ပစ္စည်းခွန်နှင့် တိုက်ရိုက်ချိတ်ဆက်နိုင်ခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ - မိမိတို့လမ်းထဲတွင် ချိုင့်ခွက်များဖြစ်ပေါ်လာပြီဟု ဆိုလျှင် အခွန်ထမ်းများက မြူနီစီပယ်အစိုးရသည် မိမိတို့ပေးဆောင်ထားသောအခွန်များကို မည်ကဲ့သို့ သုံးနေပါသနည်းဟု မေးခွန်းထုတ်လာနိုင်ပါသည်။ သီအိုရီအရ ပစ္စည်းခွန်သည် အစိုးရအနေဖြင့် ပြည်သူလူထုကို ပိုမိုတာဝန်ခံရသဖြင့် ကောင်းမွန်သော ဒေသန္တရဝင်ငွေရလမ်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုသော်ငြားလည်း လက်တွေ့တွင်မူ ဤအကြောင်းကြောင့်ပင် နိုင်ငံရေးဖိအားကို ပိုမိုခံရလေ့ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပညာရှင်များက ပစ္စည်းခွန်နှင့်ပတ်သက်လျှင် လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်သော အုပ်ချုပ်သူများထက်စာလျှင် ပိုမိုစိတ်အားထက်သန်လေ့ရှိကြပါသည်။

ထို့ကြောင့် နိုင်ငံအတော်များများတွင် ပစ္စည်းခွန်ကို ကောက်ခံရန်အတွက် နိုင်ငံရေးအရခက်ခဲလေ့ရှိသည့်အတွက် နိုင်ငံရေးအရပိုမိုလွယ်ကူသော အခြားဝင်ငွေရလမ်းတစ်ခု ရှိနေသ၍ ပစ္စည်းခွန်အပေါ်တွင် ဒေသန္တရအစိုးရက အားစိုက်လိမ့်မည်မဟုတ်ချေ။ ထောက်ပံ့ငွေများ (သူတစ်ပါးဒေသမှ ငွေ)၊ ချေးငွေ (နောက်လာမည့် အစိုးရသက်တမ်းအတွက် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး)၊ ဒေသခံ မဟုတ်သည့် ဒေသတွင်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် ကောက်ခံသောအခွန် အစရှိသဖြင့် ဝင်ငွေရလမ်းများသည် ပစ္စည်းခွန်ထက် ပိုမိုလွယ်ကူ၍ မိမိတို့ဒေသမှ အခွန်ထမ်းပြည်သူများအား ရှင်းပြပြောဆိုပြီး ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်မည့်အစား ထိုအခြားဝင်ငွေရလမ်းများကိုသာ အာရုံစိုက်ကြလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ ရံဖန်ရံခါ ပစ္စည်းခွန်၏ဝန်ကို လူနေအိမ်ခြေများမဟုတ်သည့် အဆောက်အဦများက ဆတိုးထမ်းဆောင်ရပြီး ဒေသခံမဟုတ်သည့် အခွန်ထမ်းများက ပိုမိုပေးဆောင်ရသည့်အတွက် ပစ္စည်းခွန်၏

အခြေခံမူတစ်ခုဖြစ်သော ဒေသန္တရအခွန်ဖြစ်သည်ဟူသော အချက်ကို မှားယွင်းစေသည်ဟု အချို့ ပညာရှင်များက ထင်မြင်ယူဆသဖြင့် ပစ္စည်းခွန်ကို အားမပေးကြချေ။

၎င်းကဲ့သို့ ဒေသခံများထက် ဒေသပြင်ပမှ အခွန်ထမ်းများက အခွန်ပိုပေးဆောင်ခြင်း မဖြစ်ရလေအောင် လူနေအိမ်ခြေမဟုတ်သည့် အဆောက်အဦများပေါ်တွင် ပစ္စည်းခွန်စည်းကြပ်ခြင်း ကို စနစ်တကျကန့်သတ်၍အကောင်အထည်ဖော်ရမည်။ ဒေသတွင်းရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ခံစားခွင့်(သို့မဟုတ်) အမြတ်အပေါ်တွင်မူတည်၍ စည်းကြပ်ရမည်မှာ မှန်သော်ငြားလည်း ဒေသတွင်းရှိ မြို့ပြဝန်ဆောင်မှုများအတွက် ဒေသခံမဟုတ်သည့် ပြင်ပအခွန်ထမ်းများက အခွန်ဝန်ကို ပိုမိုထမ်းဆောင်နေခြင်းကိုမူ ကန့်သတ်ရပေမည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ပစ္စည်းခွန်ကို ဒေသတွင်းဘဏ္ဍာငွေရှာဖွေရေးကို အထောက်အကူဖြစ်စေရန်အတွက် အရေးပါသော မူဝါဒပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို မလွဲမသွေပြုလုပ်ရ မည်ဖြစ်သည်။

အရေးကြီးဆုံးအနေဖြင့် ဒေသန္တရအစိုးရသည် မိမိတို့ဒေသအတွက် အခွန်နှုန်းထားကို မိမိတို့ဘာသာ သတ်မှတ်နိုင်ခွင့်ရှိရမည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအတော်များများတွင် ဒေသန္တရအစိုးရများ၌ ဤအခွင့်အာဏာ မရှိချေ။ အကယ်၍ မိမိဘာသာအခွန်နှုန်းထားသတ်မှတ်နိုင်သည်ဟု ဆိုလျှင်ပင် ဗဟိုအစိုးရထောက်ပံ့ ငွေ အများအပြားရနေပါက ပစ္စည်းခွန်နှုန်းထားကို ကိုယ်တိုင်သတ်မှတ်ပြဌာန်းလေ့မရှိပါ။ (ဥပမာ - ပါကစ္စတန်၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ ဂျပန်)

ဒုတိယအနေဖြင့် အခွန်ခြေကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ကြည့်ရမည်။ ငွေကြေးဖောင်းပွမှု ဖြစ်တတ် သောနိုင်ငံများတွင် တစ်နည်းမဟုတ်တစ်နည်းအားဖြင့် အခွန်ခြေကို ထိန်းညှိသည့်အညွှန်းကိန်းများ သတ်မှတ်ကာ ထည့်သွင်းစောင့်ကြည့်လေ့ရှိသည်။ (ဥပမာ - ကိုလံဘီယာ)

တတိယအနေဖြင့် မိမိနိုင်ငံတွင် ပစ္စည်းခွန်ကို ဗဟိုမှထိန်းချုပ်ပါက ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး ကိုယ်စားလှယ်များသည် မိမိဒေသ၏အခွန်ခြေကို အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ မှတ်တမ်းတင်ရန် ဘဏ္ဍာရေး မက်လုံးများရှိဖို့လိုအပ်သည်။ (ဥပမာ - ကိုလံဘီယာ)

စတုတ္ထအနေဖြင့် ပိုင်ဆိုင်မှုပြောင်းလဲခြင်းနှင့်ပတ်သက်သည့်အခွန်နှုန်းထားများကိုလည်း ဂရုပြုသင့် သည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ပိုင်ဆိုင်မှုပြောင်းလဲခြင်း အခွန်နှုန်းထားများသည် မြင့်မားလွန်း သည့်အတွက် ပြည်သူသည် ရှိရင်းစွဲပေါက်ဈေးထက် လျော့နည်း၍မှတ်တမ်းတင်ကြလေ့ရှိသဖြင့် ပစ္စည်းခွန်အတွက် ရာဖြတ်ခြင်းပြုလုပ်ရာတွင် အခက်အခဲရှိကြသည်။

နောက်ဆုံးသတ်ပြုရန်လိုအပ်သည်မှာ အခွန်ကောက်ခံရေး စီမံကွပ်ကဲမှုလွယ်ကူစေခြင်း၊ ရာဖြတ်မှု တိကျမှန်ကန်စေခြင်း နှင့် အခွန်ခြေကိုအချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ မှတ်တမ်းတင်နိုင်ခြင်း စသဖြင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို တစ်ဆင့်ချင်းဆီ စိတ်ရှည်လက်ရှည်သွားရန်လိုအပ်ပါသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလမ်းစဉ်များသည် လွယ်ကူသည်မဟုတ်ပါ။ ပြည်သူလူထုကို တာဝန်ယူ၊ တာဝန်ခံသည့် ဒေသန္တရအစိုးရများဖြစ်ပေါ်လာစေလိုသည့် နိုင်ငံတိုင်းသည် ဤခက်ခဲသော လမ်းကြမ်းကို လျှောက်ရမည်ချည်းဖြစ်ပါသည်။အောင်မြင်သော ဒေသန္တရပစ္စည်းခွန်အတွက် ဖြတ်လမ်း မရှိပါ။

တသမတ်တည်းရှိပြီး နှုန်းထားနည်းသည့် ပစ္စည်းခွန်သည် ဒေသန္တရအစိုးရများအတွက် အရေးပါသော ဝင်ငွေရလမ်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ အခြားသော မြေပိုင်ဆိုင်မှုအပေါ်တွင် ကောက်ခံသည့်ဒေသန္တရ အခွန်များသည်လည်း ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အထောက်အကူဖြစ်သော်လည်း ယခုစာတမ်းတွင် ထည့်သွင်းဆွေးနွေးမည်မဟုတ်ပါ။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ဒေသန္တရအစိုးရများအတွက် ပစ္စည်းခွန်၏ အရေးပါမှုကို မလျော့နည်းစေလိုလျှင် အလယ်အလတ်အဆင့်ရှိအစိုးရများ (ပြည်နယ်/တိုင်း) အနေဖြင့် ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးကဲ့သို့သော လူမှုရေးဝန်ဆောင်မှုများကို ပိုမိုတာဝန်ယူရမည်ဖြစ်ပြီး ပိုမိုကျယ်ပြန့်၍ပြောင်းလဲလွယ်သော ဝင်ငွေရင်းမြစ်များကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစား ကောက်ခံခွင့် ရှိရမည်ဖြစ်သည်။

ယစ်မျိုးခွန် (Excise Tax)

ဒေသအစိုးရ (ပြည်နယ်/တိုင်း)မှ ကောက်ခံပိုင်ခွင့်ရှိသော အခွန်များမှာ ယစ်မျိုးခွန် (Excise Tax)၊ လစာခွန် (Payroll Tax)၊ ကော်ပိုရိတ်ဝင်ငွေခွန် (Corporate Income Tax)၊ ပုဂ္ဂလိကဝင်ငွေခွန် (Personal Income Tax)၊ ကုန်သွယ်ခွန် (Retail Sale Tax)၊ နှင့် ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန် (VAT) တို့ဖြစ်သည်။ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှု ရှုထောင့်မှကြည့်လျှင် ယစ်မျိုးခွန်သည် အရေးပါသော ဝင်ငွေရလမ်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဤအခွန်သည် ကောက်ခံရလွယ်ကူသည့်အပြင် ဒေသအလိုက် အခွန်နှုန်းထားအသီးသီးဖြင့်လည်း ကောက်ခံခွင့်ရှိသည်။ အထူးသဖြင့် ယစ်မျိုးခွန်ကို နေရာပေါ် အခြေခံ၍ကောက်လျှင် ဒေသအတွက် ဘေးထွက်ထိခိုက်မှု နည်းပါးသည်။ ယစ်မျိုးခွန်ကို ဒေသအစိုးရ (ပြည်နယ်/တိုင်း) မှကောက်ခံသင့်သည့် ဥပမာများမှာ ဆေးလိပ်၊ ယမကာ နှင့် မော်တော်ယာဉ် နှင့်သက်ဆိုင်သောအခွန်များဖြစ်သည်။ ကျန်းမာရေးနှင့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးအသုံးစရိတ်ကို ဒေသအစိုးရက တာဝန်ယူရသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ယစ်မျိုးကုန်စည်ခွန် (Sin Tax) က အကျိုးသက် ရောက်မှု ရှိမရှိ ကိုမူ သက်သေပြရန်ခက်ခဲသေးပါသည်။ ယစ်မျိုးကုန်စည်ခွန်ကို ကောက်ခံရန်

စီမံခန့်ခွဲမှု ကုန်ကျစရိတ်ကများပြားပြီး အခွန်ထမ်းကလည်း အခွန်ရှောင်ဖို့ ရန်လွယ်ကူသည့်အတွက် စည်းကြပ်မှုသည် ထင်သလောက်မလွယ်ကူပါ။ နောက်ထပ်အရေးကြီးသည့် အချက်မှာ လွယ်လင့်တကူ မပြောင်းလဲနိုင်သည့် အခွန်ဝင်ငွေနှင့် လိုအပ်ချက်အရ လျင်မြန်စွာပြောင်းလဲနေသော ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေးအသုံးစရိတ်များကိုချိတ်ဆက်ဖို့ ရန် ခက်ခဲသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့်ပင် ဘောဂပေဒရှူထောင့်ကော၊ စီမံခန့်ခွဲမှုရှူထောင့်အရပါ အလွယ်ကူဆုံးယစ်မျိုးခွန်မှာ မော်တော်ယာဉ်များနှင့်သက်ဆိုင်သော အခွန်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ဤအခွန်ကို အပြည့်အဝအသုံးချခြင်းမရှိသေးသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ စီမံခန့်ခွဲမှုရှူထောင့်မှကြည့်လျှင် မော်တော်ယာဉ် နှင့်သက်ဆိုင်သောအခွန်များထဲမှ အရိုးရှင်းဆုံးနှင့် စရိတ်အနည်းဆုံးအခွန်မှာ လောင်စာဆီခွန် ဖြစ်ပါသည်။ ဗဟိုအစိုးရများအနေဖြင့် ဤလောင်စာဆီခွန်ကို ကောက်ယူလိုသော်လည်း ဒေသအစိုးရများက ပိုမိုတရားမျှတစွာ စည်းကြပ်နိုင်ဖို့ရန် သင့်တော်ပါသည်။ ဒေသအသီးသီးမှ မိမိတို့ဒေသအလိုက် အခွန်နှုန်းထား သတ်မှတ်နိုင်သော်လည်း လက်တွေ့တွင်မူ ဒေသအစိုးရများက ဒေသနီးချင်းအစိုးရများ၏နှုန်းထားနှင့် မကွာအောင် ဂရုစိုက်လေ့ရှိကြပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အခွန်ခြေမှာ ရွေ့လျားနိုင်သည့် မော်တော်ယာဉ်ဖြစ်သောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ စီမံခန့်ခွဲမှုအရ စဉ်းစားလျှင်လည်း လောင်စာဆီ လက်ကားဖြန့်ဖြူးရောင်းချသူ ကိုယ်စားလှယ်အနေဖြင့် ဒေသအစိုးရအစား ရေနံချက်စက်ရုံ(သို့)ဖြန့်ဖြူးရာနေရာမှ ကောက်ခံပေးနိုင်စွမ်းရှိပါသည်။

လောင်စာဆီခွန်ကို လမ်းအသုံးပြုမှု သာမကပဲ ယာဉ်တိုက်မှု၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ညစ်နွမ်းမှု၊ ယာဉ်ကြောကြပ်တည်းမှု အစရှိသည့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများအပေါ်တွင် တိတိကျကျမဟုတ်သော်ငြားလည်း အကြမ်းဖျင်းစည်းကြပ်နိုင်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မော်တော်ယာဉ်နှင့် သက်ဆိုင်သောအခွန်များသည် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုအတွက် အခြေခံအဆောက်အအုံပေါ်တွင်သာမက အခြားအကျိုးသက်ရောက်မှုများအတွက်ပါ သုံးနိုင်လောက်အောင် ကျယ်ပြန့်သောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ တိုးတက်ကြေးများနှင့် ယာဉ်မောင်းလိုင်စင်ကြေးသည် ၎င်းကဲ့သို့အကျိုးခံစားခွင့်အတွက် သီအိုရီအရ စည်းကြပ်ရာတွင် မျှတမှုရှိပါသည်။ ဥပမာ - မော်တော်ယာဉ်မှတ်ပုံတင်ကြေးကို စည်းကြပ်ရာတွင် ကား၏သက်တမ်းနှင့် အင်ဂျင်အရွယ်အစား (သက်တမ်းကြာပြီး အင်ဂျင်ကြီးသောကားများသည် လေထုညစ်နွမ်းမှုကို အားပေးသည်)၊ ကား၏တည်နေရာ (မြို့ပြရှိကားသည် ယာဉ်ကြောပိတ်ဆို့မှုနှင့် လေထုညစ်နွမ်းမှုကို အားပေးသည်) နှင့် ယာဉ်၏အလေးချိန် (ယာဉ်၏အလေးချိန်များလေလေလမ်းပျက်စီးလေလေဖြစ်သည်) တို့အပေါ်မူတည်၍ စည်းကြပ်ရမည်။ ယာဉ်မောင်းလိုင်စင်ကိုလည်း

အာမခံပရီမီယံကြေးကဲ့သို့ပင် ယာဉ်မှုစစ်မှတ်တမ်း၊ အသက်အရွယ်အပိုင်းအခြား အစရှိသဖြင့် ညွှန်း
ကိန်းများကို အကြမ်းဖျင်းသတ်မှတ်၍ စည်းကြပ်နိုင်သည်။

ဒေသန္တရအစိုးရမှ မော်တော်ယာဉ်နှင့်သက်ဆိုင်သောအခွန်များကို စည်းကြပ်သည်မှာ သင့်လျော်
သည်ဟု ဆိုသော်လည်း သိပ္ပံနည်းကျ သုတေသနများ ပြုလုပ်ရန်လိုအပ်ပါသေးသည်။ နိုင်ငံအများ
အပြားတွင်မူ မော်တော်ယာဉ်နှင့်သက်ဆိုင်သော အခွန်များကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုလုပ်ပြီး ရငွေနှင့်
ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ကောင်းကျိုးများကို ဖော်ဆောင်နိုင်သည်ကိုတွေ့ရှိရပါသည်။ ပြည်နယ်/တိုင်း
များကို လောင်စာဆီခွန်အပေါ်တွင် ထပ်ဆင့်ပူးတွဲကောက်ခံစေခြင်းဖြင့်လည်း ဝင်ငွေကို တိုးမြှင့်ရရှိစေ
ပါသည်။ ရွေ့လျားယာဉ်နှင့်သက်ဆိုင်သောအခွန်၏ အဓိကအားသာချက်မှာ ဒေသန္တရအစိုးရများ
အတွက် ပြင်လွယ်ပြောင်းလွယ်နိုင်သော ဝင်ငွေရလမ်းအရှင်ဖြစ်သည့်အတွက် ကျန်းမာရေးနှင့်
ပညာရေးအသုံးစရိတ်ကဲ့သို့သော အသုံးစရိတ်အရှင်ကို လိုက်လံပြီး ညှိနှိုင်းရလွယ်ကူခြင်းဖြစ်ပါသည်။
မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ရွေ့လျားယာဉ်အခွန်သီးသန့်ဖြင့် ဒေသန္တရအစိုးရတစ်ရပ်သည် မရပ်တည်နိုင်
ချေ။

တစ်ဦးကျဝင်ငွေခွန်

ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များကို ပိုမိုဆောင်ရွက်ရန် သို့မဟုတ်
အမှီအခိုကင်းစွာရပ်တည်နိုင်ရန်အတွက် ကိုယ်ပိုင်ဝင်ငွေပိုမိုရရှိရန် ဝင်ငွေခွန်အပေါ်တွင်
မှီခိုသင့်ကြောင်း OECD အဖွဲ့မှ အကြံပြုထားပါသည်။ ပစ္စည်းခွန်ကဲ့သို့ပင် ဝင်ငွေခွန်သည်လည်း
မြင်သာပြီး တာဝန်ယူမှုနှင့် တာဝန်ခံမှု ရှိပါသည်။

အသုံးစရိတ်အမြောက်အများသုံးစွဲခွင့်ရှိပြီး ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာလွတ်လပ်ခွင့် အပြည့်အဝရရှိသော
ဒေသန္တရအစိုးရအနည်းစုမှာ စကင်ဒီနေးဗီးယားနိုင်ငံများဖြစ်ကြပါသည်။ ထိုနိုင်ငံများတွင်
ပေးဆောင်ရသော ဒေသန္တရဝင်ငွေခွန်သည် အကောင်းဆုံးစံနမူနာများ ဖြစ်ပါသည်။ (Soderstrom
1991) ဒေသန္တရဝင်ငွေခွန်များကို ဗဟိုအစိုးရက ကောက်ခံသော national ဝင်ငွေခွန်နှုန်းထားအတိုင်း
ကောက်ခံပါသည်။ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံတွင် ဒေသန္တရအစိုးရက နယ်မြေအလိုက် ဝင်ငွေခွန်
ကောက်ခံနှုန်းထားချင်း တူညီသော်လည်း အမေရိကန်နိုင်ငံတွင်မူ ဗဟိုအစိုးရက ကောက်ခံသော
ဝင်ငွေခွန်နှင့် ပြည်နယ်ဝင်ငွေခွန်တို့မှာ မတူညီကြပါ။

ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင်ဝင်ငွေခွန်ကို ကောက်ခံလေ့ရှိသော်လည်း သိသာမှု မရှိပါ။ စီးပွားရေးအကူးအပြောင်းကာလများတွင် ဒေသန္တရအစိုးရများသည် ဝင်ငွေခွန်မှရရှိငွေ အတော်အသင့်ရှိကြပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ရုရှားနိုင်ငံတွင် ဝင်ငွေခွန် ၁၀၀% ကို ဒေသန္တရအစိုးရက ရရှိပါသည်။ မည်သည့်နိုင်ငံတွင်မျှ local အစိုးရသည် အခွန်နှုန်းကို သတ်မှတ်ခွင့်မရှိပါ။

ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများတွင် ဒေသန္တရအစိုးရများအား ဝင်ငွေခွန်ကောက်ခံခွင့်ပေးလေ့မရှိခြင်းမှာ ဗဟိုအစိုးရများ၏ အဓိက ဝင်ငွေသည် ဝင်ငွေခွန်ပေါ်တွင် မှီတည်နေသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင်မူ ဗဟိုအစိုးရများပင် ဝင်ငွေခွန်ကောက်ခံရာတွင် အခက်အခဲများကြုံတွေ့ရတတ်ပါသည်။ (Bird and Zolt 2005) ဗဟိုအဆင့်တွင် ဝင်ငွေခွန်ကောက်ခံမှုအားနည်းခြင်း၊ အခွန်စနစ်ကို ပိုကောင်းမွန်လာအောင် လုပ်ဆောင်ရာတွင် အခက်အခဲများရှိခြင်းနှင့် ဗဟိုအစိုးရမှ ဒေသန္တရအစိုးရများသို့ အခွန်ငွေဝေမျှရန် ကြန့်ကြာခြင်းတို့ကြောင့် ဒေသန္တရဝင်ငွေများကို တိုးမြှင့်လာအောင် မြန်ဆန်သော ပြောင်းလဲမှုများ လုပ်ဆောင်ရန် မဖြစ်နိုင်ပေ။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ ဝင်ငွေခွန်ကောက်ခံမှုကို ထပ်မံလေ့လာသင့်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဝင်ငွေခွန်ကောက်ခံမှုသည် ဒေသန္တရအစိုးရများနှင့် မြို့ပြလူနေမှုဖွံ့ဖြိုးသော နေရာများတွင် ဝင်ငွေအရင်းအမြစ်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ကောက်ခံမှုသည် တစ်ဒေသနှင့် တစ်ဒေသ ကွဲပြားမှုရှိနိုင်သော်လည်း ကောက်ခံခွင့်ပြုသင့်ပါသည်။ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းနှင့် စီးပွားရေးပိုင်းအရ အမှားအယွင်းများကို ရှောင်လွှဲနိုင်ရန် အခွန်နှုန်းထားတစ်ခုတည်းဖြင့် ကောက်ခံသင့်ပါသည်။

လုပ်ခလစာအခွန်

ဒေသန္တရအဆင့်တွင် ကောက်ခံသော လုပ်ခလစာအခွန်သည် မက်စီကိုနိုင်ငံကဲ့သို့ အချို့သောနိုင်ငံများတွင် ဒေသန္တရအစိုးရအတွက် အရေးပါသော ဝင်ငွေဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းအခွန်သည် အားသာချက်များရှိသလို အားနည်းချက် အနည်းဆုံး (၂)ခု ရှိပါသည်။ အားသာချက်များမှာ ၎င်းအခွန်သည် လုပ်ငန်းကြီးများတွင် လွယ်ကူစွာ ကောက်ခံနိုင်ခြင်းနှင့် အခွန်နှုန်းထား သိသာစွာ နည်းခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ အားနည်းချက်များမှာ အလုပ်အကိုင်ရရှိမှုအတွက် အခွန်အဟန့်အတားဖြစ်ခြင်းနှင့် လုပ်အားအစား ရင်းနှီးငွေကို အစားထိုးမှုဖြစ်စေရန် လုပ်ငန်းများကို အားပေးမှုဖြစ်စေခြင်းတို့အပြင် နိုင်ငံတော်တော်များများတွင် လုပ်ခလစာအခွန်သည် လူမှုဖူလုံရေးရံပုံငွေအတွက် အသုံးပြုကြပါသည်။

လုပ်ခလစာအခွန်ကို ဒေသန္တရအဆင့်တွင် ထိရောက်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါက ဝင်ငွေခွန်ကိုလည်း ထိုနည်းတူ ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ လက်တွေ့အားဖြင့် ဝင်ငွေခွန်ရော လုပ်ခလစာအခွန်ပါ ကောက်ခံမှုအခြေခံချင်း တူညီကြသော်လည်း ဝင်ငွေခွန်သည် အလုပ်သမားများထံမှ ကောက်ခံခြင်းဖြစ်ပြီး လုပ်ခလစာအခွန်သည် အလုပ်ရှင်များ ထံမှ တစ်စိတ်တစ်ဒေသ သို့မဟုတ် အပြည့်အဝ ကောက်ခံခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မူအားဖြင့် ဒေသန္တရဝင်ငွေခွန်များကို အလုပ်အကိုင်အပေါ် အခြေမခံဘဲ နေရပ်အပေါ်မူတည်ပြီးကောက်ခံပါသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံရေးအရတာဝန်ယူမှုကို အားပေးရာရောက်ပါသည်။ နိုင်ငံကြီးများရှိ ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ လုပ်ခလစာအခွန်ကောက်ခံမှုကို လေ့လာဆန်းစစ်ကြသော်လည်း ဝင်ငွေခွန်ကို တသမတ်တည်းကောက်ခံခြင်းသည် ပိုမိုသင့်လျော်ကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။

စားသုံးခွန်

နိုင်ငံတော်တော်များများသည် စီးပွားရေးပိုင်းနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းအရ အလားအလာကောင်းသော ဒေသန္တရဝင်ငွေအရင်းအမြစ်ရရှိရန် အရောင်းခွန်ပေါ်တွင် မှီတည်ကြပါသည်။ ယင်းအခွန်ရငွေများတွင် မော်တော်ယာဉ်ခွန်နှင့် လောင်စာခွန်များမှလွဲ၍ ယစ်မျိုးခွန်ပေါ်တွင် အတိုင်းအတာ တစ်ခုအထိ မှီတည်ပါသည်။ ပစ္စည်းခွန်ကိုလည်း အကျိုးရှိစွာ ပြည့်ပြည့်ဝဝ အသုံးချသင့်ပါသည်။ သို့သော် ပစ္စည်းခွန်မှ ရငွေအမြောက်အများရရှိရန် မမျှော်မှန်းနိုင်ပါ။ လုပ်ခလစာအခွန်ကို နိုင်ငံတော်တော်များများတွင် လူမှုရေးအာမခံရုံပုံငွေအတွက် အသုံးပြုပါသည်။ ၎င်းအခွန်သည် ဒေသန္တရအခွန်ကောက်ခံမှုနှင့် အမြဲတမ်း သင့်လျော်မှုမရှိပါ။ ဒေသန္တရအဆင့်မှ ဝင်ငွေခွန်ကောက်ခံမှုမှာ ပိုသင့်လျော်သော်လည်း ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအများစုတွင် ၎င်းအခွန်ကို စနစ်တကျအကောင်အထည်ဖော်ခြင်းမရှိသောကြောင့် ဝင်ငွေခွန်ကောက်ခံမှုမှာ ကောင်းမွန်သော အလားအလာမရှိပါ။ ထို့ကြောင့် အရောင်းခွန်သာ ကျန်ရှိပါတော့သည်။

နိုင်ငံအများစုတွင်တွေ့ရသော အရောင်းခွန်မှာ ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန်ဖြစ်ပါသည်။ လက်လီအရောင်းခွန်ကို ဒေသန္တရအခွန်အဖြစ် သတ်မှတ်ပါသည်။ (Musgrave 1983) အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် ပြည်နယ်တစ်ခုချင်းအလိုက် ကွဲပြားမှုများ ရှိပါသည်။ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းရှိ မကြာသေးမီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများအပေါ် အခြေခံ၍ အနာဂတ်ကာလသည် မှေးမှိန်သည်ဟု ထင်ရသော်လည်း ၎င်းခန့်မှန်းချက်သည် စောလွန်းပါသေးသည်။ ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန်သည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၏ အခွန်စနစ်တွင် အလွန်အားကောင်းသောအခွန်ဖြစ်ပါသည်။ (Keen and Lockwood 2006)

ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန်သည် ဒေသန္တရအစိုးရများ ငွေကြေးရရှိရန်အတွက် အခက်အခဲဖြစ်စေပါသည်။ အခွန်အကြောင်းဆန်းစစ်သူများသည် ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန်ဟုဆိုလျှင် ဗဟိုမှ ကောက်ခံသော ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန်ဟုသာ တွေးထင်ကြသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ဒေသန္တရထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန်များကို မဖြစ်နိုင် သို့မဟုတ် မလိုလားရသော အကြောင်းအရင်းများမှာ အခွန်စည်းကြပ်ခြင်းအတွက် ကုန်ကျစရိတ်များခြင်း၊မေခရိုဘောဂဗေဒဆိုင်ရာထိန်းချုပ်မှုအောက် လွတ်ထွက်သွားနိုင်ခြင်း၊ ဗဟိုအစိုးရများ၏ ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန်ကို မျှဝေပေးရန် တုံ့ဆိုင်းခြင်းနှင့် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးမှပေါ်ပေါက်လာသောပြဿနာများ တို့ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ဘရာဇီးနိုင်ငံတွင် ဒေသန္တရထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန်ကောက်ခံခြင်းသည် အထက်ပါအကြောင်းအရင်းများကို ခိုင်မာစေပါသည်။

ကောင်းမွန်စွာဆောင်ရွက်နေသော destination-base ဒေသန္တရထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန်သည် ကနေဒါနိုင်ငံတွင် ကောက်ခံလျက်ရှိပါသည်။ (Bird, Mintz and Wilson 2006) ကနေဒါနိုင်ငံတွင် မတူညီသော စနစ်(၂)ခုကို ကျင့်သုံးလျက်ရှိပါသည်။

- Quebec Sales Tax (QST) နှင့် ဖက်ဒရယ် ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန် (ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုခွန် GST) တို့သည် ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန်နှစ်ခုဖြစ်သောစနစ် (dual VAT) ဖြစ်လာပြီး ၎င်းစနစ်နှင့်ပတ်သက်ပြီး မည်သည့်ပြဿနာမှ မရှိပါ။ ၎င်းအခွန်နှစ်ခု၏နှုန်းထားများကို သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရအသီးသီးက သတ်မှတ်ကြပါသည်။ အခွန်အခြေများကို လွတ်လပ်စွာ သတ်မှတ်ကြသော်လည်း အခြေခံအားဖြင့် တူညီကြပါသည်။ ကနဦးကတည်းက ထိုအခွန်များကို အုပ်ချုပ်ရေးဌာနတစ်ခုတည်းမှ ကောက်ခံပါသည်။ ဒေသတွင်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုမှတစ်ခုသို့ အရောင်းအဝယ်အပေါ် ကောက်ခံသောအခွန်များကို ယခုဥရောပသမဂ္ဂတွင် အလားတူကျင့်သုံးနေသော ရွှေ့ဆိုင်းငွေပေးချေမှု စနစ်ဖြင့် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပါသည်။

- ထို့အပြင် ဒေသငယ်(၃)ခုတွင် ဖက်ဒရယ် GST နှင့် အခွန်အခြေတူသော Harmonized Sales Tax (HST) ကို စည်းကြပ်ပါသည်။ ၎င်းဒေသဆိုင်ရာအခွန်များကို ဖက်ဒရယ်အစိုးရက ကောက်ခံပြီး ရရှိငွေကို ဒေသတစ်ခုချင်းစီ ခန့်မှန်းခြေအခွန်ကောက်ခံရရှိနိုင်မှုအခြေခံ၍ ပြန်လည်ခွဲဝေပေးပါသည်။ ဒေသတွင်း အရောင်းများကို QST စနစ်တွင် ဆောင်ရွက်သကဲ့သို့ ဖြေရှင်းပါသည်။ သဘောတူညီချက်တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအရ HST ဒေသများတွင် အခွန်နှုန်းတူညီစွာ ကောက်ခံနေသော်လည်း ဤစနစ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော အခြေအနေတစ်ခုမဟုတ်ပါ။

ကောင်းမွန်သောအခွန်ကောက်ခံမှုစနစ်သည် ဒေသန္တရအဆင့်တွင် destination basis ဖြင့် ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန်ကောက်ခံခြင်းကို ဆောင်ရွက်နိုင်ကြောင်းကို ကနေဒါနိုင်ငံဥပမာက

သက်သေပြပါသည်။ မူအားဖြင့် အခွန်စနစ် တစ်ခုရှိခြင်း သို့မဟုတ် နှစ်ခုရှိခြင်းသည် အရေးကြီးလှပါ။ တစ်ခုတည်းရှိသည်ဆိုလျှင် မည်သည့်အဆင့်က ဆောင်ရွက်သည်ကို သိသင့်ပါသည်။ ကနေဒါနိုင်ငံ၏ ဝင်ငွေခွန်စနစ်ကဲ့သို့ ဗဟိုအုပ်ချုပ်ရေးတစ်ခုတည်းနှင့် တူညီသောအခွန်အခြေသည် ပိုမိုအကျိုးများ ပါသည်။ သို့သော် ထိုအချက်(၂)ခု ပြည့်စုံရန် မဖြစ်မနေ မလိုအပ်ပါ။ အရေးကြီးဆုံးအချက်မှာ ထိပ်ပိုင်းအစိုးရတွင်း စာရင်းအင်းပိုင်းဆိုင်ရာယုံကြည်မှုနှင့် သတင်းအချက်အလက်ဝေမျှခြင်းရှိမှုတို့ဖြစ်ပါ သည်။ အထူးသဖြင့် တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုနှင့် ပတ်သက်ပြီး အခွန်ကောက်ခံသော အစိုးရသည် ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန်နှုန်းထားကို လွတ်လပ်စွာသတ်မှတ်နိုင်သင့်ပါသည်။

သို့သော် ဒေသန္တရအဆင့်တွင် ကောင်းမွန်သောအခွန်စနစ်မရှိသော ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအများစုတွင် ဘာများလုပ်ဆောင်နိုင်ပါမည်နည်း။ ဘရာဇီးနိုင်ငံတွင် အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သော အလားအလာရှိ သည့် နည်းလမ်းတစ်ခုမှာ (Varsano 1999) ဗဟိုထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန်အပိုကောက်ခံခြင်းဖြစ်ပါ သည်။ McLure (2000) က အစားထိုးထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန် (compensating VAT) ဟု ခေါ်ပါသည်။ ၎င်းအဆိုပြုချက်သည် ပြည်နယ်တစ်ခုအတွင်းရှိ အိမ်ထောင်စုများနှင့် မှတ်ပုံတင်ထားသော ကုန်သည်များသည် တခြားပြည်နယ်တစ်ခုတွင် မှတ်ပုံတင်ထားသလိုဟန်ဆောင်၍ အခွန်ရှောင်ခြင်း ပြဿနာကို လျော့နည်းစေပါသည်။ ထို့ကြောင့် အခွန်စနစ်ကောင်းစွာမဖွံ့ဖြိုးသေးသော ဒေသန္တရ အစိုးရအဆင့်များ၏ ရငွေအရင်းအမြစ်ကို အတော်အသင့် ကာကွယ်ပေးရာရောက်ပါသည်။ အသုံးစရိတ်အမြောက်အများသုံးရသောပြည်နယ်များရှိသည့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအချို့တွင်မူ ဒေသန္တရ ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန်ကို ကောက်ခံရန်ပိုဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန်သည် အမှန်တ ကယ်အလားအလာရှိသော ရငွေအရင်းအမြစ်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ အခွန်စနစ်သည် ကနေဒါစံချိန်စံနှုန်း နှင့် ကိုက်ညီမှုတော့ မရှိပါ။ အလားအလာရှိသော ဒေသန္တရ ရငွေအရင်းအမြစ်ကို ရှာဖွေရန် စိတ်ဝင်စားသော နိုင်ငံငယ်များသည် ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန်ကို destination basis အရ ခွဲဝေသော ကနေဒါ HST နည်းလမ်းကို လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းခွန်

ဒေသန္တရအဆင့်တွင်ကောက်ခံသော အခွန်ပုံစံအမျိုးမျိုးနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်း၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းခွန်အမျိုးစုံ တို့ကို ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတော်တော်များတွင် တွေ့ရပါသည်။ ၎င်းအခွန်များနှင့် ပတ်သက်၍ စီးပွားရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ ရှိသည်ဖြစ်စေ မရှိသည်ဖြစ်စေ ဒီမိုကရက်တစ်အဖွဲ့အစည်း တွင် နိုင်ငံရေးသဘောတရားအရ ဒေသန္တရအစိုးရများသည် အခွန်ကောက်ခံခွင့်ရှိကြပါသည်။

ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ပစ္စည်းခွန်ကောက်ခံမှု ကန့်သတ်ချက်များရှိခြင်းနှင့် ဗဟိုအစိုးရမှလွှဲပြောင်းငွေ အပေါ် အားကိုးအားထားမှုမရှိခြင်း တို့ကြောင့် ဒေသန္တရအစိုးရများသည် ဒေသ၏လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်တင်းရန်နှင့် ရငွေကိုတိုးမြှင့်ရန်အတွက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းခွန်များသည် တစ်ခုတည်းသောနည်း လမ်းဖြစ်လာပါသည်။

ဒေသန္တရစီးပွားရေးလုပ်ငန်းခွန်များသည် ကျယ်ပြန့်ရုံသာမက အရာရှိများနှင့် ပြည်သူများ ကြားတွင် လူသိများရသောအကြောင်းအရင်း (၂)ချက်ရှိပါသည်။ ပထမအချက်အနေဖြင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းခွန်မှ ရငွေပမာဏ အမြောက်အမြားရရှိပါသည်။ ဥပမာ ပစ္စည်းခွန်ထက်ပင် အခွန်ပမာဏသည် အပြောင်းအလဲပိုများပါသည်။ ဒုတိယအချက်အနေဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းခွန်နှင့်ပတ်သက်၍ ဂဏနက မသိကြသောကြောင့် ဒေသခံမဟုတ်ပဲ တခြားတစ်ယောက်ကပေးသည်ဟု ယူဆဖို့လွယ်ကူပါသည်။

ပညာရှင်များသည် ဒေသန္တရစီးပွားရေးလုပ်ငန်းခွန်များ၏ ပြဿနာများကို တွေ့ရှိပြီး “ကောက်ခံ ရန်မလို” ဟု ပြောကြပါသည်။ (McLure 1994) သို့သော် ၎င်းအခွန်များသည် ဆက်လက်တည်ရှိ နေသောကြောင့် ဘောဂဗေဒပညာရှင်များက မည်သို့ဆိုစေကာမူ ပြဿနာသည် ဒေသန္တရအစိုးရ များက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းခွန်ကောက်ခံခြင်းဆိုသည့် အတွေးအခေါ်ကြောင့်လား ယခုလက်ရှိကောက်ခံ နေသောနည်းလမ်းကြောင့်လားဆိုတာကို အရေးတကြီး ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ပါသည်။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းခွန်ကောက်ခံခြင်းသည် ယေဘုယျအားဖြင့် အကျိုးအမြတ်အခွန်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းအကျိုးအမြတ်အခွန်များသည် အကျိုးရှိထိရောက်ပါသည်။ ဝန်ဆောင်မှုအသုံးပြုမှု အသုံးစရိတ်ပြန်လည်ကာမိရန် မဖြစ်နိုင်ပါက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို အခြားသောအထွေထွေခွန်ကို ကောက်ခံသင့်ပါသည်။ သို့သော် လုပ်ခလစာအခွန် သို့မဟုတ် ရင်းနှီးငွေ (ကော်ပိုရိတ်ဝင်ငွေခွန်၊ လုပ်ငန်းပစ္စည်းခွန်) တို့ တစ်ခုခုမှ အခွန်ကောက်ခံခြင်းသည် မလွယ်ကူပါ။ ၎င်းအစား ကြောင်းကျိုးညီညွတ်စေရန် ကျယ်ပြန့်၍ အမျိုးအစားစုံပေါ်ကောက်ခံသော အခွန်မျိုးကောက်ခံသင့် ပါသည်။ ဥပမာ - ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန်ကဲ့သို့သောအခွန်

ထိုသို့ရည်ရွယ်၍ အသင့်လျော်ဆုံးသော ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန်ပုံစံမှာ သုံးစွဲမှုကို အခြေခံမည့်အစား ထုတ်လုပ်မှု/ဝင်ငွေအပေါ်အခြေခံသော ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန် သို့မဟုတ် ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုး ဝင်ငွေခွန် ဖြစ်ပါသည်။ သမားရိုးကျထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန်နှင့်မတူဘဲ စီးပွားရေးတန်ဖိုးခွန် (business value tax or BVT) ဟု ခေါ်ရသည့် အကြောင်းအရင်း(၃)ခုရှိပါသည်။

(၁) သုံးစွဲမှုပေါ်တွင် မဟုတ်ဘဲ အမြတ်နှင့်လုပ်ခလစာနှစ်ခုပေါင်း ဝင်ငွေပေါ်တွင် ကောက်ခံပါသည်။ တနည်းပြောရလျှင် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုနှင့် သုံးစွဲမှုအပေါ်မှာပါ ကောက်ခံပါသည်။

(၂) သုံးစွဲမှုအပေါ် အခြေမခံဘဲ ထုတ်လုပ်မှုအပေါ်အခြေခံ၍ ကောက်ခံပါသည်။ စတင်ထုတ်လုပ်သည့်နေရာ ပေါ်တွင်မူတည်၍ ကောက်ခံပါသည်။ တင်သွင်းကုန်များကို အခွန်မကောက်ခံဘဲ တင်ပို့ကုန်များကို ကောက်ခံပါသည်။

(၃) နှစ်ချုပ်စာရင်းများကိုအခြေခံ၍ အရောင်းအဝယ်၊ ပြေစာနည်းလမ်းဖြင့်မဟုတ်ဘဲ ပေါင်းခြင်း သို့မဟုတ် နှုတ်ခြင်းနည်းလမ်းဖြင့် စည်းကြပ်ပါသည်။

အခွန်ကိုတခြားတိုင်းပြည်သို့ပေးပို့ခြင်း (tax exporting) နှင့် အထူးသဖြင့် အိမ်နီးနားချင်းကို အထိနာစေသည့်အခွန်ယှဉ်ပြိုင်မှု (beggar-my-neighbour tax competition) တို့ကြောင့် ၎င်းအခွန်တို့အပေါ် ကြမ်းခင်းနှုန်းတစ်ခုသတ်မှတ်ထားသင့်ပါသည်။ အခွန်ယှဉ်ပြိုင်ခြင်းမှ ကာကွယ်ရန် အနိမ့်ဆုံး နှုန်းထားတစ်ခုထားရှိသင့်ပါသည်။ (အခွန်နှုန်းထားများ လျော့ချခြင်းသည် အခွန်အခြေ များပြားလာစေပြီး အခွန်ကောက်ခံပိုင်ခွင့်ပိုမိုအားကောင်းလာပါသည်။) အခွန်ကိုတခြားတိုင်းပြည်သို့ ပေးပို့ခြင်းမှ ကာကွယ်နိုင်ရန် အမြင့်ဆုံး အခွန်နှုန်းထားတစ်ခုကို ထားရှိသင့်ပါသည်။ (အရက်ချက်စက်ရုံများနှင့် ဓါတ်ငွေ့ဖြန့်ဖြူးရေးပိုက်လိုင်း လုပ်ငန်းများကို များပြားသောအခွန်များ ကောက်ခံခြင်းမှာ အခွန်များကို ပေးဆောင်သူများသည် အခွန်ကောက်ခံပိုင်ခွင့်နယ်မြေတွင် နေထိုင်သူ များမဟုတ်ဟု ယူဆထားသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။)

စီးပွားရေးတန်ဖိုးခွန် (BVT) သည် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုကို အားမပေးသော ဒေသန္တရစီးပွားရေး ခွန်ထက် အများအယွင်းနည်းပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အခွန်ရှောင်ခြင်းကို သံသယဖြစ်မှု နည်းခြင်းနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ မတည်ငြိမ်မှုနည်းခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ စီးပွားရေးခွန်ကဲ့သို့ တူညီသော ဝင်ငွေရရှိရန် BVT နှုန်းထားကို သတ်မှတ်ပါက ၎င်းအားသာချက်များသည်လည်း သက်ရောက်မှုရှိနိုင်ပါသည်။ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အကျိုးအမြတ်ရရှိမှုအပေါ် အခြေခံ သောနည်းလမ်းနှင့် ကိုက်ညီရန် အခွန်နှုန်းထားကို သတ်မှတ်မည်ဆိုပါက ယေဘုယျအားဖြင့် အခွန်နှုန်းထားပိုနည်းပါသည်။ တခြားအားသာချက်များအနေဖြင့် မလိုလားအပ်သော အလေအလွင့် များကို ဖယ်ရှားနိုင်ပြီး တာဝန်ယူမှု တာဝန်ခံမှု အပြည့်ရှိသော ဒေသန္တရအစိုးရများကို အားပေးရာ လည်းရောက်ပါသည်။

နိဂုံး

နိဂုံးချုပ်အားဖြင့် အစိုးရတွင်းငွေရေးကြေးရေးအရဆက်နွယ်မှုသည် စနစ်တစ်ခုအဖြစ် မှတ်ယူရမည်ဖြစ်ပြီး ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေး မှန်ကန်စွာ ဖြစ်မြောက်ရန် ထိုစနစ်အတွင်းရှိ အစိတ်အပိုင်းများသည် ချိတ်ဆက်နေရပါမည်။ ဥပမာအားဖြင့် အဆင့်ဆင့်သောအစိုးရအဖွဲ့များသို့ ရှင်းလင်းတိကျသော အသုံးစရိတ်ခွဲဝေမှုများ သတ်မှတ်ပေးဘဲနှင့် ဒေသန္တရအခွန်စနစ်ကောင်း တစ်ခုကို တည်ဆောက်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ ထိုနည်းတူ အညီအမျှမဖြစ်ခြင်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှု အချို့ကို ကာမိစေသည့် အစိုးရတွင်းငွေကြေးလွှဲပြောင်းမှုစနစ် အတည်တကျမရှိဘဲနှင့် ဒေသန္တရ အစိုးရများထံသို့ ဝင်ငွေအမြောက်အများကိုပေးရန် မဖြစ်နိုင်ပါ။ ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ လုပ်ဆောင် နိုင်စွမ်းအတိုင်းအတာကို ထည့်မစဉ်းစားဘဲ ဒေသန္တရအစိုးရများအား တူညီသော အခွန်ရွေးချယ်မှုများ ဗဟိုမှဖြေလျှော့ပေးခြင်းမှာလည်း မဖြစ်သင့်ပါ။ မည်သည့်နိုင်ငံတွင်မဆို ဒေသန္တရအစိုးရများကို မည်သည့်အခွန်ကို ကောက်ခံခွင့်ပေးမည်၊ မည်သည့်အတိုင်းအတာအထိ လွတ်လပ်စွာ ကောက်ခံခွင့် ပြုမည်တို့ကို မဆုံးဖြတ်မီ ထည့်သွင်းစဉ်းစားစရာများစွာရှိပါသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ စာတွေ့လက်တွေ့အားဖြင့် ခိုင်မာစွာ အကြံပြုကြသည်မှာ ဘဏ္ဍာရေး ဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချမှုသည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ရေရှည်တည်တံ့သော အကျိုးအမြတ်ရ ရှိရေးအတွက်ဆိုပါက ဒေသန္တရအစိုးရများသည် ယခုရှိနေသော အခွန်ကောက်ခံခွင့်အာဏာထက် ပိုရှိရန်လိုအပ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအများစုတွင် ဒေသန္တရအစိုးရများက သုံးစွဲခွင့်ရှိသည့် ခိုင်မာပြီး အကျိုးဖြစ်ထွန်းသောအခွန်များ - တစ်ဦးကျဝင်ငွေခွန်၊ ပစ္စည်းခွန်၊ မော်တော်ယာဉ်ခွန်၊ လုပ်ခလစာအခွန်နှင့် ဒေသန္တရထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန်၊ ဒေသန္တရ စီးပွားရေးခွန်များသည် ဖြစ်နိုင်ချေ ရှိသောရွေးချယ်စရာများဖြစ်ပါသည်။